

PROGRAMAS

Optativas

2019-2020

Índice Optativas

Asignadas a 3º curso – 1ºcuadrimestre

Páx

- **Traballo Social con Menores.....4**
- **Traballo Social e Adicións.....8**
- **Traballo Social con Persoas con Discapacidade 11**

Asignadas a 3º curso – 2ºcuadrimestre

Páx

- **Traballo Social e Xénero 15**
- **Traballo Social no Ámbito da Saúde Mental..... 22**
- **Traballo Social con Maiores26**
- **Traballo Social e Inclusión Social.....31**

Asignadas a 4º curso – 1ºcuadrimestre

Páx

- **Traballo Social e Adicións.....38**
- **Mediación e Xestión do Conflito en TS 41**
- **TS, Procesos Migratorios e Diversidade Cultural..... 45**
- **Traballo Social no ámbito da Iniciativa Social.....51**
- **Servizos Sociais e Novas Tecnoloxías55**
(sen docencia – só matriculable repetidores)
- **Tecnoloxías da Información e a Comunicación 57**
(sen docencia – só matriculable repetidores)

Optativas asignadas a 3º curso 1º cuatrimestre

O alumnado de 4º pode matricularse nas materias optativas asignadas a 3º

A asignación a un curso concreto repercute únicamente na elaboración dos horarios dese curso

G3171345 - Traballo Social con Menores (O Traballo Social: Conceptos, Métodos, Teorías e Aplicación) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro Curso

Profesora: Mª Elena Puñal Romarís

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer o marco normativo, estrutura e funcionamento da atención social aos menores en situación de protección e conflito social.
- Coñecer os principais métodos e técnicas para interactuar con menores para promover cambios, desenvolvementos e mellorar as súas oportunidades vitais.
- Coñecer e ser capaz de aplicar os métodos específicos para intervenir con menores.
- Ser capaz de aplicar os métodos de valoración das necesidades e as opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Ser capaz de promover redes sociais para facer fronte ás necesidades.
- Ser capaz de identificar os comportamentos de risco.
- Ser capaz de detectar e afrontar situacións de crise no medio familiar, valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Coñecer e ser capaz de xestionar e avaliar as políticas e os recursos sociais existentes a nivel territorial no ámbito de menores.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención desde o Traballo Social con menores.

Contidos

- I.- Notas históricas da atención ao menor e marco conceptual
- II.- Encadre institucional e política social da atención a menores.
- III.- Marco xurídico regulador
- IV.- Atención aos menores en situación de desprotección
- V.- Menores en situación de conflito social
- VI.- A figura profesional do/a traballador/a social na intervención con menores
- VII.- Recursos sociais no ámbito de menores

Bibliografía básica e complementaria

BIBLIOGRAFIA BÁSICA:

- Brodzinsky, D.M., Schechter, M. e Marantz, R. (2011). *Soy adoptado. La vivencia de la adopción a lo largo de la vida*. Madrid: Grupo 5.
- Casas, C. (2016). El problema. Las tres "A's": Adopción, Adolescencia y Apego. La solución: intervenciones sistémicas. *Mosaico*, 64, 44-53.
- Cerviño, N. (2016). Familias con hijos adoptados. Problemas y soluciones. Los niños del "Adopción boom" se hacen mayores. Nuevas familias, nuevos retos. *Mosaico*, 64, 63-72.
- Czalbowski, S. (Coord.). (2015). *Detrás de la pared. Una mirada multidisciplinar acerca de los niños, niñas y adolescentes expuestos a la violencia de género*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Dolan, P. e Brady, B. (2015). *Mentoría de menores y jóvenes. Guía práctica*. Madrid: Narcea.
- Fernández Baturell, L. (2013). *Intervención con familias y atención a menores en riesgo social*. Madrid: McGraw-Hill.
- Martín, J. (2005). *La intervención ante el maltrato infantil. Una revisión del sistema de protección*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Martín, J. (2009). *Protección de menores. Una institución en crisis*. Madrid: Pirámide.

Navarro, J.J. e Mestre, M. V. (2015). *El marco global de atención al menor*. Valencia: Tirant Humanidades.

Sánchez, J., Ridaura M. J. e Arias, C. (2010). *Manual de intervención para familias y menores con conductas de maltrato*. Valencia. Ed. Tirant lo Blanch.

Soriano, A. (2001). *Hablamos de maltrato infantil*. Madrid: San Pablo.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

Consejo General del Trabajo Social. (2010). Intervención Social con Infancia y Familia. *Revista de Servicios Sociales y Política Social*, 90.

Consejo General del Trabajo Social. (2015). Intervención Social con Infancia y Adolescencia. *Revista de Servicios Sociales y Política Social*, 107.

Dirección Xeral de Familia. (2002). *Guía para a detección do maltrato infantil*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.

Escudero, V. (2011). *Impacto de la violencia de género sobre niños, niñas y adolescentes. Guía de intervención*. Recuperado de http://www.meninos.org/violencia_de_gener.pdf

Escudero, V. (2011). *Adolescentes y familias en conflicto. Terapia familiar centrada en la alianza terapéutica. Manual de tratamiento*. Recuperado de <http://meninos.org/manual.pdf>

Fernández Millán, J.M., Hamido, A. e Fernández Navas, M. (2011). *Educación social y atención a la infancia*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Galli, J. e Viero, F. (2001). *El fracaso de la adopción. Prevención y reparación*. Madrid: LDM Ediciones.

Gállico, F. (2009). *SOS... Mi chico me pega pero yo le quiero. Cómo ayudar a una chica joven que sufre malos tratos en su pareja*. Madrid: Ediciones Pirámide.

García Alba, J. (Coord.) (2005). *La adopción: situación y desafíos de futuro*. Madrid: editorial CCS.

García Dieguez, N. e Noguero, V. (2007). *Infancia maltratada. Manual de intervención*. Madrid: Eos.

Isa, F. A. (2009). *Acogimiento familiar y adopción. Un aporte interdisciplinario en materia de infancia*. Buenos Aires: Espacio Editorial.

Lázaro, I. E. e Molinero, E. (Coords.). (2009). *Adolescencia violencia escolar y bandas juveniles ¿Qué aporta el derecho?* Madrid: Tecnos.

Musito, G., Estévez, E e Jiménez, T. I. (2010). *Funcionamiento familiar, convivencia y ajuste en hijos adolescentes*. Madrid: Ediciones Cinca.

Segura, M. (2007). *Jóvenes y adultos con problemas de conducta. Desarrollo de competencias sociales*. Madrid: Narcea.

Competencias

No Plan de Estudios do Título de Grao en Trabajo Social indícase que ás competencias as que contribúe esta asignatura son as seguintes:

Competencias xenéricas:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Trabajo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Trabajo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

Competencias específicas:

- Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para incrementar o benestar e a cohesión.
- Establecer relacións profesionais co obxecto de identificar a forma máis axeitada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Ter capacidade para planificar, implementar, revisar e avaliar a práctica do Trabajo Social con persoas, familias, grupos, organizacións, comunidades e con outros profesionais, para a promoción do cambio e a resolución de problemas nas relacións humanas.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando y desenvolvendo acciones para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.

- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvendo dos membros e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.

- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran dito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise y síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de traballo en equipo
- Capacidade para as relacións interpersoais
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de compromiso ético
- Capacidade de aprendizaxe autónomo
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia presencial de clases expositivas, interactivas, tutoría en grupo reducido e o traballo persoal.

Preténdese que o alumnado, individual ou grupalmente, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos; traballo con textos ou datos; aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

Sistema de avaliación

A avaliación da asignatura realízase mediante unha avaliación continua e a realización de probas parcial e/ou exame final. Realizaranse probas escritas eliminatorias da materia, e no caso de non superalas ou non presentarse a elas avalíaranse nas convocatorias finais de exames.

Por outra parte, se se supera algunha proba parcial, gárdase o aprobado para as convocatorias finais do curso, pero non para cursos posteriores.

As probas escritas e/ou exame final teñen un peso do 65% sobre a cualificación global, polo que o peso da avaliación continua é do 35%.

É necesario acadar a puntuación mínima de Apto nos exames para poder sumarlle a puntuación pola avaliación continua.

PUNTUACIÓN MÁXIMA DA AVALIACIÓN CONTINUA: 3,5 ptos.:

- Asistencia: 1,4 ptos (Clases expositivas: 0,7, clases interactivas: 0,6 e tutoría en grupo reducido: 0,1)
- Tarefas prácticas: 2,1

Na Guía da Materia que se entrega ao comezo das clases, especifícase o contido e a puntuación correspondente a cada tarefa práctica e pola asistencia ás clases.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas coa elaboración de traballos e exercicios que lle sexan encomendados pola profesora. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada a acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o alumnado ten un prazo de 10 días hábiles, para solicitar á profesora a tarefa para compensar a puntuación correspondente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua poderase conservar en cursos posteriores non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sexa incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modifícase pola equivalente actual. O/a alumno/a que non supere a materia, e desexa conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido á profesora da materia (malenas@euts.es).

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios e traballos de análise de textos seleccionados que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada coa profesora, (ver tarefas por dispensa de asistencia na web da materia).

O alumnado que ten concedida a dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto coa profesora, preferentemente por correo electrónico, nun prazo non superior á 10 días desde a data de publicación da acta na que se recoñece dita concesión.

Tempo de estudo e traballo persoal

- Estudio autónomo individual ou en grupo: 50 horas
- Exercicios: 15 horas
- Lectura de textos: 10 horas
- Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas
- Preparacións de exposicións e debates: 4 horas

TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia as clases é clave para que o alumnado poida ir construíndo o corpo teórico da materia que en todo momento orienta a aprendizaxe práctica.

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para posicionar ao alumnado en contextos profesionais.

Recoméndase, durante o desenvolvemento temporal da materia, manter un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder afondar nas parcelas de maior interese.

Observacións

Respecto á bibliografía recoméndase tamén consultar a que se presenta na Guía da materia, posto que é mais completa que a que se inclúe neste programa pola limitación de espazo.

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

G3171350 - Traballo Social e Adicións (Procesos e Problemas sobre os que actúa o Traballo Social) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - Optativa
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro e Cuarto Curso

Profesora: Ana Isabel Souto Gómez

Programa

Obxectivos da Asignatura

- Coñecer o marco normativo de referencia da atención social ás persoas con adicións.
- Ser capaz de identificar e valorar as necesidades sociais relacionadas cos problemas de adicións e a súa repercusión na vida das persoas afectadas, amais das estratexias de atención e apoio pertinentes en cada situación.
- Coñecer os programas de tratamento para drogodependentes e saber identificar cada un coas súas características para poder aplicalos en cada momento.
- Ser capaz de recoñecer as características dos problemas de saúde en relación ás adicións que dan lugar a necesidades de atención e apoios sociais.
- Coñecer e ser capaz de analizar os factores de risco e protección no campo das adicións e aplicar de forma axeitada a cada situación o recurso máis oportuno.
- Coñecer e ser capaz de avaliar as políticas e os recursos sociais existentes a nivel territorial no campo das adicións.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención dende o Traballo Social coas persoas con adicións.
- Ser capaz de aplicar métodos, modelos e técnicas do Traballo Social na intervención coas persoas con adicións.

Contidos

1. Que son as adicións? Unha visión dende o Traballo Social.
2. O papel do Traballador Social nas adicións
3. O modelo bio-psico-social na abordaxe das adicións
4. Educación Social e Traballo Social nas adicións
5. Os tratamentos psicosociais nas adicións
6. O Modelo de Marlatt para as prevencións de recaídas en drogodependencias
7. O Modelo Sistémico para mellorar a saúde dos adictos
8. As funcións do Traballador Social nos centros de atención ás drogodependencias
9. Plan Galego sobre Drogas. A rede asistencial
10. Plan de Trastornos Adictivos de Galicia
11. Protocolo de intervención dende o Traballo Social nos centros de atención ás drogodependencias
12. Estratexia Nacional sobre Adicións 2017-2024.
13. Plan Municipal de Prevención de Drogodependencias de Santiago de Compostela 2018-2021

BIBLIOGRAFIA

Básica e complementaria:

Artigos seleccionados:

1. Argudo Albarracín, E.K. (2017). *Una visión desde el Trabajo Social a las adicciones*. Universidad de Cuenca. Ecuador.
2. Barreto-Pico, M.A. (2017). Papel del trabajador social en las adicciones. *Dom. Cien.* 3.4: 310-326.

3. Recio Martín, F. (2015). *El modelo bio-psico-social en el abordaje de las adicciones como marco teórico*. Comisión Nacional de Formación Asociación Proyecto Hombre.
4. Sixto, A., Olivar, A. (2018). Educación social y trabajo social en adicciones. *Res, Revista de Educación Social* 26: 141-158.
5. Castilla, P. (2016). La prevención de recaídas en drogodependencias desde el Modelo de Marlatt. Aportaciones desde el Trabajo Social. *Trabajo Social Hoy* 77: 109-133.
6. Wells, E.A., Kristman-Valente, A.N. et al. (2013). Social Workers and Delivery of Evidence-Based Psychosocial Treatments for Substance Use Disorders. *Soc. Work Public Health* 28:279-301.
7. Raheb, G., Khalegui, E, et al. (2016). Effectiveness of social work intervention with a systematic approach to improve general health in opioid addicts in addiction treatment centers. *Psychology Research and Behavior Management* 16.9: 309-315.
8. Losada Gil, M.J., Márquez, P. y Sebastian, P. (1995). Aproximación a las funciones de los trabajadores sociales en los centros de atención a las drogodependencias. *Cuadernos de Trabajo Social* 8: 123-139.

Plans, Normativas, protocolos:

9. Plan de Galicia sobre Drogas. Organización e funcionamento da Rede Asistencial
10. Plan de Trastornos Adictivos de Galicia.
11. Protocolo de Intervención desde el Trabajo Social en los Centros de Atención a las drogodependencias del Instituto de Adicciones.
12. Estrategia Nacional sobre Adicciones 2017-2024
13. Plan Municipal de Prevención de Drogodependencias de Santiago de Compostela 2018-2021

Competencias

COMPETENCIAS XENÉRICAS:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención con persoas con conductas aditivas
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.
- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de traballo en equipo
- Capacidade para as relacións interpersoais
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de aprendizaxe autónoma
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía de ensino

A metodoloxía seguida ten un carácter eminentemente práctico e aplicado. Tendo isto en conta, a ordenación dos contidos, a programación dos traballos prácticos e as sesións de titorías están pensadas para que o alumno poida ir desenvolvendo de xeito progresivo a súa aprendizaxe, sendo así que o proceso de ensino-aprendizaxe estará fundamentado nos contidos teóricos, nos obxectivos específicos e nas competencias.

Na docencia expositiva o profesor exporá a análise de conceptos e contidos chave da materia.

Na docencia interactiva incidirase na análise e reflexión na aula sobre artigos e material bibliográfico, visionado de vídeos e documentais relacionados coa materia.

Desenvolveranse traballos individuais e grupais sobre supostos prácticos e a forma de intervir con persoas adictas.

Sistema de Avaliación

Baséase na realización de exame e avaliación continua.

O exame terá un peso do 60% sobre a cualificación global. Polo que o peso da avaliación continua é do 40%, e nesta se contempla: a asistencia á clase, a participación nas clases interactivas e as tarefas prácticas.

Haberá control de asistencia dacordo coas normas do Centro. As faltas deberán ser xustificadas. E os alumnos con dispensa de asistencia recoñecida polo Centro deberán contactar coa profesora para acordar o plan de traballo.

Traballo persoal requirido por parte do alumnado:

- Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.
- Exercicios: 15 horas.
- Lectura de textos: 10 horas.
- Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas.
- Outras tarefas propostas: 4 horas.

Total: 99 horas.

Recomendacións para o estudo da asignatura

Asistencia á clase con participación. Consulta de bibliografía. Realización das actividades que se programen. Acudir ás titorías para resolver as dúbidas.

Observacións

O programa pode sufrir algunha modificación puntual ao longo do curso. No caso de ser así, o alumnado será avisado a través da páxina web da Escola ou dos medios telemáticos dos que se dispoñan neses momentos.

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

G3171351 - Traballo Social con Persoas con Discapacidade (Procesos e Problemas sobre os que actúa o Traballo Social) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro Curso

Profesora: Mª Purificación García Álvarez

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer o marco normativo de referencia da atención social ás persoas con discapacidade.
- Adquirir os principios dirixidos a igualdade de oportunidades e accesibilidade universal das persoas con discapacidade e ser capaz de valorar as necesidades sociais derivadas das situacións de discapacidade e a súa repercusión na vida das persoas afectadas, e formular estratexias de atención e apoios pertinentes en cada situación.
- Ser capaz de recoñecer as características dos problemas asociados á discapacidade que dan lugar a necesidades de atención e apoios sociais.
- Coñecer e ser capaz de analizar os factores de risco e protección no campo das persoas con discapacidade.
- Coñecer e ser capaz de avaliar as políticas e os recursos sociais existentes a nivel territorial no sector da discapacidade.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención desde o Traballo Social con persoas con discapacidade.
- Ser capaz de aplicar modelos e técnicas do Traballo Social na intervención con persoas con discapacidade

Contidos

- I.- Aspectos introdutorios e conceptuais
- II.- Clasificacións xerais da discapacidade
- III.- Necesidades sociais das persoas con discapacidade e factores contextuais
- IV.- Lexislacións actualizadas
- V.- Entidades, Centros, Organizacións e Asociacións destinadas a atencións das persoas con discapacidade en Galicia
- VI.- Pensións, Prestacións, axudas e subvencións económicas
- VII.- Procedemento da modificación da capacidade e autotutela
- VIII.- A persoa con discapacidade e a súa familia
- IX.- Foro de vida independente e inserción laboral

Bibliografía básica e complementaria

Bibliografía básica:

- Alemán, C. e García, M. (2013). *Bienestar Social*. Valencia: Tirant lo Blanc.
- Barton, L. (2008). *Superar las barreras de la discapacidad*. Madrid: Morata.
- Basoco, J. L. (2003). Persona con discapacidad y sus necesidades: Mejora de la calidad de vida. *Siglo Cero*, 128, 5-17.
- Consellería de Traballo e Benestar. (2010). *Manual de Formación para Coidadores no contorno familiar*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.
- Consellería de Traballo e Benestar. (2012). *Carta de servicios*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.
- Consellería de Traballo e Benestar. (2012). *Guía informativa sobre protección xurídica e discapacidade*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.
- Crespo, M. e López, J. (2010). *El estrés en cuidadores de mayores dependientes. Cuidarse para cuidar*. Madrid: Psicología Pirámide
- FEAPS. (2001). *Guía de orientación para padres de personas con deficiencia mental*. Madrid: FEAPS.

- FEAPS. (2006). *Síndromes y apoyos. Panorámica desde la ciencia y desde las asociaciones*. Madrid: FEAPS.
- García Álvarez, P. (2011). *Transformación en las esferas de la vida de las cuidadoras/es familiares o de su entorno de personas en situación de dependencia con grado II y III en Galicia*. Santiago de Compostela: USC.
- García de la Cruz, J.J. y Zarco, J. (2008). *La familia discapacitada*. Madrid: Fundamentos.
- IMSERSO. (2000). *Clasificación Internacional de Deficiencias, Discapacidades y Minusvalías*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- IMSERSO. (2005). *Cuidado a la Dependencia e Inmigración*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- IMSERSO. (2009). *Cuidados de las personas mayores y en situación de dependencia en los hogares españoles. Entorno familiar*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- IMSERSO. (2011). *Modelo de Calidad de vida aplicado a la atención residencial de personas con necesidades complejas de apoyo*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- Rolland, J. (2011). *Familia, enfermedad y discapacidad una propuesta desde la terapia sistémica*. Colombia: Universidad de la Sabana.
- Rovina, B., Cuiyas, E. y Treseña, A. (2009). *Personas, dependencia, calidad de vida y nuevas tecnologías*. Madrid: Hacer.
- Verdugo, J. (2000). Las personas con minusvalía: de la exclusión a la normalización social. Comunicación presentada en el IX Congreso Estatal de Diplomados en Trabajo Social de Galicia. Santiago de Compostela.
- Verdugo, M.A. e Schalock, R. (Coord). (2013). *Discapacidad e inclusión*. Salamanca: Amarú Ediciones.
- Verdugo, M.A. e Schalock, R. (2013). *El cambio en las organizaciones de discapacidad*. Madrid: Alianza Editorial.

Competencias

Competencias Xerais:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen o Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo

Competencias Específicas:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos referentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia da intervención.
- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.

Competencias Transversais:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de traballo en equipo
- Capacidade para as relacións interpersoais
- Capacidade de recoñecemento á diversidade e a multiculturalidade
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de compromiso ético
- Capacidade de aprendizaxe autónoma
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A docencia expositiva ten asignadas sesións na aula, distribuídas ao longo do cuadrimestre. A súa finalidade é a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecido no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao alumnado a aprendizaxe autónoma.

A docencia interactiva ten asignadas 9 sesións de dúas horas, distribuídas no cuadrimestre, e pretende que o alumnado, individual ou grupalmente, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

No último período do cuadrimestre, realizaranse titorías en grupos pequenos (de 10 persoas de 1 hora de duración) para a exposición de traballos (computándose 1 hora por alumno).

A través das titorías asesorarase ao alumnado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma polo/a alumno/a, que supón un proceso de autoaprendizaxe.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia realízase mediante unha modalidade mixta, conformada pola avaliación continua e pola realización dunha proba liberatoria e exame final.

Realizarase unha proba escrita liberatoria de toda a materia nos últimos días do cuadrimestre, á que só poderá presentarse o alumnado que teña realizados en tempo e prazo establecido os prácticos feitos na aula. No caso de non superala ou non presentarse a ela, o alumnado será avaliado nas convocatorias finais de exames.

En ambos os dous casos, o peso das probas escritas é dun 70% sobre a cualificación global, polo que o peso da avaliación continua é dun 30%.

Cómpre acadar unha puntuación mínima dun 4 no exame para poder sumar a puntuación da avaliación continua. A materia será de aprobado cando se chegue a 5.

CONTIDO DA AVALIACIÓN CONTINUA E PUNTUACIÓN MÁXIMA:

Asistencia ás clases interactivas: 1 punto

Traballo grupal a concretar coa profesora: 1 punto

Elaboración de prácticos realizados nas clases interactivas: 1 punto

TOTAL: 3,0 ptos. Cómputo a valorar na cualificación final

A asistencia as clases interactivas gradúase do seguinte xeito:

- O 100% das asistencias: 1 punto

- O 90% das asistencias: 0,9 ptos

- O 80% das asistencias: 0,8 ptos

- O 70% das asistencias: 0,7 ptos

menos do 70% das asistencias non puntúan.

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro.

O prazo e as causas por que se pode xustificar as faltas de asistencia son as establecidas na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao espazo europeo de educación superior (Acordo do Consello de Goberno dá USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir as clases interactivas, e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas de asistencia coa realización de traballos.

Todo o alumnado que teña xustificada as faltas de asistencia, ten que contactar coa docente para recoller a tarefa compensatoria, no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable (cun prazo máximo de recollida do material e devolución da actividade de 7 días hábiles).

Poderán darse cambios, sempre beneficiosos para a aprendizaxe do alumno, na avaliación continua, desde que se chegue a acordos entre a profesora e os alumnos.

Tempo de estudo e traballo persoal

Traballo persoal do alumnado

Estudo autónomo individual ou en grupo 50

Exercicios 15

Lectura de textos 10

Elaboración de traballos, visualización do material 20

Outras tarefas propostas 4

Total 99

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia ás clases expositivas é clave para que o alumnado poida ir construíndo o corpo teórico da materia que en todo momento orienta a aprendizaxe práctico.

A participación nas clases interactivas é fundamentais para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para posicionar ao alumnado en contextos profesionais.

Recoméndase ao alumnado que no desenvolvemento temporal da materia manteña un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder profundar nas parcelas de maior interese.

Observacións

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

Optativas asignadas a 3º curso 2º cuadrimestre

O alumnado de 4º pode matricularse nas materias optativas asignadas a 3º

A asignación a un curso concreto repercute únicamente na elaboración dos horarios dese curso

G3171342 - Traballo Social e Xénero (Procesos e Problemas sobre os que actúa o Traballo Social) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 2º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro Curso

Profesora: Lorena Añón Loureiro

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer e comprender as relacións entre a situación social das persoas e o sistema de xénero, e adquirir os valores que promoven os principios de igualdade de oportunidades entre homes e mulleres.
- Ser capaz de identificar e avaliar as situacións e circunstancias que representan un risco e elaborar estratexias para promover cambios que eviten calquera perigo.
- Ser capaz de traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as necesidades derivadas das situacións de malos tratos.
- Coñecer e comprender as medidas de protección e integración da vítima e os seus mecanismos de defensa, así como o marco xurídico de referencia.
- Coñecer e ser capaz de xestionar e avaliar as políticas e os recursos sociais existentes a nivel territorial dende a perspectiva de xénero.
- Ser capaz de apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención desde o Traballo Social.

Contidos

Bloque I: Construción Social do Xénero e Perspectiva de Xénero

Tema 1. Socialización do xénero e desigualdades sociais

Tema 2. A introdución da perspectiva de xénero en Traballo Social: miradas e reflexións desde os movementos feministas

Bloque II: Igualdade de Oportunidades

Tema 3. Conceptos básicos en torno á igualdade

Tema 4. Políticas para a igualdade de oportunidades

Bloque III: Prevención e Intervención Social en Violencia de Xénero

Tema 5. Violencia de xénero (VG): concepto, marco xurídico e situación actual

Tema 6. Sensibilización, prevención e intervención social en violencia de xénero

Bloque IV: Diversidade Afectivo-sexual e de xénero dende o traballo social: a articulación entre diferentes tipos de desigualdades

Tema 7. Diversidade afectivo-sexual e de xénero: intervención coas persoas LGTBTIQ+ e coa comunidade

Bibliografía básica e complementaria

Bibliografía básica

- Amador, L.V. e Monreal, M.C. (2010). *Intervención social y género*. Madrid: Narcea.
- Barea, C. (2004). *Manual para mujeres maltratadas que quieren dejar de serlo*. Barcelona: Editorial Océano.
- Castro, O. e Reimóndez, M. (2013). *Feminismos*. Vigo: Xerais.
- Czalbowski, S. (Coord.). (2015). *Detrás de la pared: Una mirada multidisciplinar acerca de los niños, niñas y adolescentes expuestos a la violencia de género*. Bilbao: Desclee de Brouwer.
- Jacobson, N. e Gottman, J. (2001). *Hombres que agreden a sus mujeres. Cómo poner fin a las relaciones abusivas*. Barcelona: Paidós.
- *Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*. (2004). BOE, 313, de 29 de diciembre de 2004.
- *Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres*. (2007). BOE, 71, de 23 de marzo de 2007.
- *Ley 11/2007, de 27 de julio, gallega para la prevención y el tratamiento integral de la violencia de género*. (2007). BOE, 152, de 7 de agosto de 2007.
- *Ley 2/2014, de 14 de abril, por la igualdad de trato y la no discriminación de lesbianas, gays, transexuales, bisexuales e intersexuales en Galicia*. (2014). DOG, 79, de 25 de abril de 2014.
- López, I. (2007). *El enfoque de género en la intervención social*. Recuperado de http://www.cruzroja.es/pls/portal30/docs/PAGE/2006_3_IS/BIBLIOTECA/MANUAL%20DE%20G%C9NERO.PDF
- Moreno, J. L. e Triguero, L.A. (2009). *La víctima de violencia de género y su modelo de protección social*. Madrid: Ministerio de Igualdad.
- Observatorio Galego da Violencia de Xénero. (2018). *Protocolo de coordinación e cooperación institucional fronte a violencia de xénero na Comunidade Autónoma de Galicia*. Recuperado de http://igualdade.xunta.gal/sites/default/files/files/documentos/protocolo_coordinacion_e_cooperacion_interinstitucional_violencia_de_xenero.pdf
- Secretaría Xeral de Igualdade. (2007). *Guía de actuación ante a violencia de xénero para as/os profesionais dos servizos sociais*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.
- Titley, G. (Ed.). (2011). *Las cuestiones de género son importantes. Manual sobre cómo abordar la violencia de género que afecta a los jóvenes*. Madrid: Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad.
- Varela, N. (2008). *Feminismo para principiantes*. Barcelona: Ediciones B de Bolsillo.
- Walker, L. (2012). *El síndrome de la mujer maltratada*. Bilbao: Desclee de Brouwer.
- Witting, M. (2016). *El pensamiento heterosexual y otros ensayos* (3ª ed.). Madrid: Egales.

Bibliografía complementaria

- Amorós, C. (Ed.) (2000). *Feminismos y filosofía*. Madrid: Síntesis.
- Bela-Lobedde, D. (2018). *Ser mujer negra en España*. Barcelona: Penguin Random House.
- Bianchi, G.M., González-Rábago, Y. y Piras, G. (2015). Enfrentando la transnacionalización del cuidado. Abuelas cuidadoras en un contexto de alta migración. *Revista Internacional de Estudios Migratorios*, 5(1), 31-60.
- Beauvoir de, S. (2005). *El Segundo Sexo*. Madrid: Cátedra.
- Blas de, A. (2014). *La revolución de los cuidados. Tácticas y estrategias*. Madrid: InteRed.
- Bradan, M. (2012). *Feminismo en el Islam*. Madrid: Cátedra.
- Cobo, R. (2017). *La prostitución en el corazón del capitalismo*. Madrid: La Catarata.
- Miguel de, A. (2016). *Neoliberalismo sexual. El mito de la libre elección*. Madrid: Ediciones Cátedra.
- Espinosa, Y., Gómez, D. e Ochoa, K. (Ed.). (2014). *Tejiendo de otro modo. Feminismos, epistemología y apuestas descoloniales*. Popayán: Editorial Universidad del Cauca.
- Fernández Lamela, I. (2016). *As miñas fillas devolvéronme a vida*. Lugo: Concello de Lugo y Casa da Muller.
- Friedan, B. (2016). *La Mística de la Feminidad*. Madrid: Cátedra.
- Hooks, B. (2017). *El feminismo es para todo el mundo*. https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/TDS_map47_hooks_web.pdf
- Instituto de la mujer. (2009). *Violencia contra las mujeres*. Madrid: Ministerio de igualdad.
- Instituto de la mujer. (2008). *Guía de intervención ante la publicidad sexista*. Recuperado de <http://www.inmujer.gob.es/observatorios/observigualdad/estudios/ informes/docs/012-guia.pdf>
- Instituto de la mujer. (2010). *La salud laboral de las mujeres*. Madrid: Ministerio de igualdad.
- Jabardo, M. (Ed.) (2012). *Feminismos negros. Una antología*. Recuperado de

<https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/Feminismos%20negros-TdS.pdf>

- Kleba, T. (2007). Fluxos migratórios de mulheres para o trabalho reprodutivo. A globalização da assistência. *Estudos Feministas*, 15, 805 – 821.
- Marcos, L. (Ed.). (2006). *Explotación sexual y trata de mujeres*. Madrid: Ed. Complutense.
- Martínez, L. e Corral, A.M. (2010). *La trata con fines de explotación sexual*. Madrid: Instituto de la mujer.
- Mateos, A. (2013). *Programa socioeducativo para la prevención de la violencia de género en parejas adolescentes*. Madrid: Pirámide.
- Matud, M.P., Padilla, V. y Gutiérrez, A.B. (2005). *Mujeres maltratadas por su pareja. Guía de tratamiento psicológico*. Madrid: Minerva Ediciones.
- Miguel de, A. (2016). *Neoliberalismo sexual. El mito de la libre elección*. Madrid: Ediciones Cátedra.
- Millett, K. (2010). *Política sexual*. Madrid: Catedra.
- Moreno-Jiménez, M.P. e Ríos, M. (2012). Sin nosotras el mundo no se mueve. Mujeres inmigrantes en el contexto laboral español. *Athenea Digital*, 12 (2), 3-31.
- Oca, Lucía. (2013). *Caboverdianas en Burela (1978/2008): migración, relación de género e intervención social* (tesis doctoral). Departamento de Filosofía y Antropología Social. Universidad de Santiago de Compostela.
- Oso, L. (2008). *Migración, género y hogares transnacionales*. Recuperado de http://www.manosunidas.org/sites/default/files/laura_oso-migracion_genero_y_hogares_transnacionales_complemento.pdf
- Rodríguez Otero, L.M. (2016). *El arraigo de las violencias: la violencia intragénero*. México: Grañén Porrúa.
- Rodríguez-Shadow, M.J. (2008). Las investigaciones recientes sobre la migración laboral femenina internacional. *Ciencia Ergo Sum*, 15 (3), 326-332.
- Seoane, L. (2012). *Violencia de pareja hacia las mujeres en población adolescente y juvenil y sus implicaciones en la salud*. Recuperado de http://www.uah.es/otros/iguales/Documentos/Informe_Violencia_adolescentes.pdf
- Setién, M.L. e Silvestre, M. (Eds.). (2003). *Problemas de las mujeres, problemas de sociedad*. Bilbao: Universidad de Deusto.
- Simón, M.E. (2008). *Hijas de la igualdad, herederas de injusticias*. Madrid: Narcea.
- Taillefer, L. (2008). *Orígenes del feminismo: textos de los siglos XVI al XVIII*. Madrid: Narcea.
- Valcárcel, A. (2008). *Feminismo en un mundo global*. Madrid: Cátedra.
- Villar, A. (Dir.). (2010). *Mujeres y mercado laboral en España. Cuatro estudios sobre discriminación salarial y la segregación laboral*. Bilbao: Fundación BBVA.

Competencias

No Plan de Estudos do Título de Grao en Traballo Social, indícase que as competencias ás que contribúe esta asignatura son as seguintes:

Competencias xerais:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

Competencias específicas:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis axeitada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a

finalización da intervención.

- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran dito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de traballo en equipo.
- Capacidade para as relacións interpersoais.
- Capacidade de recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de compromiso ético.
- Capacidade de aprendizaxe autónoma.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia presencial de clases expositivas, interactivas, titoría en grupo reducido e o traballo persoal do alumnado. Preténdese que o alumnado, individual ou en equipo, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

A finalidade das clases expositivas é a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecidos no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao alumnado a aprendizaxe autónoma.

A docencia interactiva pretende que o alumnado, individual ou grupal, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

Na titoría presencial en grupo reducido, dinámizase, oriéntase e supervísase o traballo autónomo do alumnado, ao tempo que permite facer o seguimento e orientación na realización de tarefas e actividades derivadas do desenvolvemento individual e colectivo da docencia expositiva e interactiva.

A través das titorías individuais asesórase ao alumnado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma e que supoñen un proceso de auto-aprendizaxe.

Poderán producirse cambios na metodoloxía da materia cando así sexa acordado entre a profesora e o alumnado e sempre que supoña unha mellora para a aprendizaxe.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia realízase mediante unha avaliación continua e a superación de exames

A avaliación mediante exames ten un peso do 60% sobre a cualificación global, polo que o peso da avaliación continua é do 40%.

É necesario alcanzar a cualificación mínima de Apto nos exames para poder sumarlle a puntuación pola avaliación continua. É necesario alcanzar como mínimo o 40% (1,6 puntos) da avaliación continua para poder facer a suma coa nota do exame.

CONTIDO DA AVALIACIÓN CONTINUA E PUNTUACIÓN MÁXIMA: (4 PTOS)

- Asistencia ás clases: 1 pto. (Clases expositivas: 0,5 e clases interactivas: 0,5)
- Tarefas prácticas: 3ptos.

Na Guía da Materia que se entrega ao comezo das clases especificaranse as actividades previstas a realizar, as pautas e a puntuación para cada unha delas.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas, coa elaboración de traballos e exercicios encomendados pola profesora. No momento en que se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que proceda a realización dunha actividade con puntuación. Dende a data de resolución da falta o faltas xustificadas o alumnado ten un prazo de 10 días hábiles para entregar a tarefa ou tarefas.

PERSOAS CON DISPENSA DE ASISTENCIA

O alumnado que teña concedida a dispensa de asistencia seguirá a seguinte modalidade de avaliación:

- Exame: 60%.
- Avaliación continua: 40%.

As actividades de dispensa de asistencia colgaranse na web da EUTS (www.euts.es), no apartado da materia de Traballo Social e Xénero, en concreto, no espazo destinado á dispensa de asistencia. Neste espazo colgaranse a maiores os pautas de entrega de traballos, as puntuacións e os prazos estipulados para a entrega das tarefas. As actividades obrigatorias que se entreguen fora do prazo estipulado, terán unha penalización se a entrega se realiza nos 3 días hábiles seguintes. A partir do cuarto día a actividade non será nin avaliada, nin puntuada.

O alumnado poderá optar ao mesmo formato de exame que as persoas que se acollen á modalidade presencial, sempre e cando superasen o 40% das actividades de dispensa de asistencia (1,6 puntos). Excepcionalmente, logo de comunicación coa docente, poderase realizar un exame específico para esta modalidade, que versará sobre os contidos teóricos e prácticos relacionados con exercicios elaborados na modalidade de dispensa de asistencia.

O alumnado con dispensa de asistencia terá que contactar coa docente, por correo electrónico, telefonicamente ou presencialmente, nun prazo non superior a 10 días naturais desde a data da publicación da acta na que se recoñece dita concesión.

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios e traballos de análise de textos seleccionados que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada coa profesora.

Poderán producirse cambios no sistema de avaliación cando así sexa acordado entre a profesora e o alumnado, e sempre que supoña unha mellora para a aprendizaxe.

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

- A recuperación do exame realizarase na data oficialmente establecida.
- Os traballos realizados nas clases, só se poderán recuperar cando as faltas estean xustificadas mediante resolución por parte da comisión.
- As persoas que non entregasen as actividades de dispensa de asistencia nos prazos establecidos, non poderán recuperalos na primeira convocatoria. Poderán optar a presentalos na convocatoria de xullo.

Tempo de estudo e traballo persoal

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas
Lectura de textos: 10 horas
Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas
Outras tarefas propostas: 4 horas
Total: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia ás clases é clave para que o alumnado poida ir construíndo o corpo teórico da materia que en todo momento orienta a aprendizaxe práctica.

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para situar ao alumno/a en contextos profesionais.

Recoméndase ao alumnado que no desenvolvemento temporal da materia manteña un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder afondar nas parcelas de maior interese para o alumnado.

Recoméndase a lectura da guía da materia, que se subirá á web da EUTS (www.euts.es) ao inicio do cuadrimestre.

Observacións

Debido ao límite de palabras no espazo destinado á bibliografía básica e complementaria infórmase que será ampliada na guía da materia.

Modificacións introducidas ao abeiro da Resolución Reitoral do 23 de marzo como consecuencia da suspensión temporal da docencia presencial.

En relación a metodoloxía infórmase que a docencia das clases expositivas pasa a realizarse no horario programado na guía da materia a través da plataforma Zoom (a partir do 16 de marzo).

As clases interactivas faranse combinando a videoconferencia con actividades a distancia.

Para as sesións programadas por videoconferencia a docente elabora un documento no que figuran os códigos de acceso para cada unha das clases.

Os contidos das clases expositivas e interactivas son subidos á web da EUTS.

As entregas das tarefas interactivas faranse a través dun Drive específico para cada equipo de traballo.

O alumnado pode pedir titorías enliña, nos horarios que figuran na planificación docente, ou fora dos mesmos, previa comunicación por correo entre as partes.

Ditos cambios figuran, de forma máis detallada, na guía da materia que foi actualizada como consecuencia da suspensión da docencia presencial.

SISTEMA DE AVALIACIÓN ADAPTADO Á SITUACIÓN DERIVADA DA COVID-19

Modificación introducida ao abeiro do acordo do Consello de Goberno da USC de 22 de abril de 2020, e que afecta á avaliación da materia como consecuencia da suspensión temporal da docencia presencial.

Avaliación de tipo non presencial, continua sen probra final: 10 puntos (asistencias 0,40 + 9,60 actividades)

- Puntuación máxima asistencias interactividade: 0,15 (3 interactivas en modalidade presencial, 0,05 cada unha)

- Puntuación máxima asistencias expositivas: 0,25 (0,025 por un total de 10 clases).

- Puntuación máxima actividades interactivas, titorías de grupos reducidos e xornada feminismos: 5,60

Tema 1. Mapas corporais: 0,30.

Tema 2. Preguntas: 0,20.

Tema 3. Análise marco interpretativo feminista (mapas): 0,30.

Tema 3 e 4. Dinámica Educaplay: 0,25.

Tema 5. Charla e comentario: 0,20.

Tema 5. Película, comentario e debate: 0,60.

Tema 6. Visita ao CRI e comentario: 0,20

Tema 6: Análise de recursos e tríptico ou similar: 0,40.

Tema 6. Caso práctico, PAI e defensa TGR: 1,00.

Tema 7. Charla e comentario persoa Trans: 0,20.

Tema 7. Unidade temática sobre Diversidade sexual e interconexión entre diferentes tipos de desigualdades dende o traballo social. Puntuación: 1,20.

Traballo: Xornadas feministas/Traballo temático (solicitud docente no caso de non ter acudido xornadas): 0,75.

Traballo final individual: 4 puntos. Data de entrega: 5 de xuño ás 12.00 horas.

Avaliación dispensa de asistencia:

- Actividade 1: 0,60

- Actividade 2: 0,60

- Actividade 3: 0,60

- Actividade 4: 0,80

- Actividade 5: 1,40

- Actividade 6: 2,00

- Traballo final individual: 4 puntos. Data de entrega: 5 de xuño ás 12.00 horas.

G3171343 - Traballo Social no Ámbito da Saúde Mental (Procesos e Problemas sobre os que actúa o Traballo Social) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 2º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro Curso

Profesora: M^a del Carmen Viz Otero

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer o marco normativo, estrutura e funcionamento do sistema sanitario en relación á saúde mental.
- Ser capaz de identificar e valorar as necesidades sociais relacionadas cos problemas da saúde mental e a súa repercusión na vida das persoas afectadas, e as estratexias de atención e apoio pertinente en cada situación.
- Ser capaz de recoñecer as características dos problemas de saúde mental que dan lugar a necesidades de atención e apoios sociais.
- Coñecer e ser capaz de analizar os factores de risco, vulnerabilidade e protección no campo da saúde mental.
- Coñecer e ser capaz de aplicar e avaliar as políticas e os recursos sociais existentes no territorio.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención desde o traballo social con persoas con problemas de saúde mental.
- Ser capaz de aplicar métodos, modelos e técnicas de traballo social na intervención con persoas con problemas de saúde mental.

Contidos

- Historia da enfermidade mental e do Traballo Social Psiquiátrico
- Prevención en saúde mental.
- Nocións sobre os trastornos mentais.
- Política social e marco normativo no campo da saúde mental.
- Traballo social nos distintos dispositivos de saúde mental: unidade de agudos, unidades de saúde mental, centro de día, unidade de longa estancia, unidade de rehabilitación psicosocial.
- Traballo social e intervención desde a iniciativa social: as asociacións de familiares e enfermos mentais.
- A intervención con persoas con Trastorno Mental grave. Redes de apoio social.
- Os grupos terapéuticos e de autoaxuda.

Bibliografía básica e complementaria

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

Gómez Lavín, C. e Zapata, R. (2000). *Psiquiatría, salud mental y trabajo social*. Pamplona: Ediciones Eunate.
Sobrino, A. e Rodríguez, A. (2008). *Intervención social en personas con enfermedades mentales graves y crónicas*. Madrid:

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- America Psychiatric Association. (2014). *DSM-5. Manual Diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales*. Washinton: Autor.
- Anderson, G., Reiss, e D., Hogarti, G. (1988). *Esquizofrenia y familia. Guía práctica para la psicoeducación*. Buenos Aires: Amorrortu.
- Belloch, A., Sandín, B. e Ramos, F. (1999). *Manual de psicopatología*. Madrid: McGraw-Hill
- Caplan, G. (1993). *Aspectos preventivos en salud mental*. Barcelona: Paidós.
- Colom, D. e Miranda, M. (Eds.). (1998). *Organizaciones de bienestar*. Zaragoza: Mira.
- Desviat, M. e Morena, A. (Eds.). (2012). *Acciones de salud mental en la comunidad*. Madrid: Asociación Española de Neuropsiquiatría.
- Feixas, G. e Miró, M. T. (1993). *Aproximaciones a la psicoterapia*. Barcelona: Paidós.
- García, J., Espino, A. e Lara, L. (1998). *La psiquiatría en la España de fin de siglo*. Madrid: Díaz de Santos.
- Goffman, E. (1989). *Estigma. La identidad deteriorada*. Buenos Aires: Amorrortu editores.
- Goffman, E. (1972). *Internados: Ensayos sobre la situación social de los enfermos mentales*. Buenos Aires: Amorrortu Editores.
- Goldberg, D. e Huxley, P. (1990). *Enfermedad mental en la comunidad*. Avilés: Editorial Nieva.
- Liberman, R.P. (1993). *La rehabilitación integral del enfermo mental crónico*. Barcelona: Martínez Roca.
- Martínez Román, M. A. (1992). Los enfermos mentales crónicos como usuarios de los servicios sociales. En J. Garcés e M. A. Martínez (Coords.), *Necesidades Colectivas y Servicios Sociales* (pp. 127-146). Alicante: Diputación de Alicante.
- Mateos, R. e Rodríguez, A. (1989). Estudio de epidemiología psiquiátrica na Comunidade Autónoma Galega. *Documentación básica*, nº 9.
- OMS. (1992). *Clasificación Internacional de Enfermedades. Trastornos Mentales y del Comportamiento*. (10ª edición). Madrid: Meditor.
- Rebolledo, S. (Coord.). (1997). *Rehabilitación Psiquiátrica. Rehabilitación psicosocial de personas con trastornos mentales crónicos*. Santiago de Compostela: USC.
- Retolaza, A. (2009). *Trastornos mentales comunes: manual de orientación*. Madrid: Asociación Española de Neuropsiquiatría.
- Rivas, F. (Coord.). (2000). *La Psicosis en la comunidad*. Madrid: Asociación Española de Neuropsiquiatría.
- Rodríguez, A. (Coord.). (2002). *Rehabilitación psicosocial de personas con trastornos mentales crónicos*. Madrid: Pirámide.
- Rogers, C. (1994). *El proceso de convertirse en persona*. Barcelona: Paidós
- Salcedo, D. (2001). La rebelión ética. Principios de Trabajo Social en el ámbito de la salud mental. *Revista Trabajo Social y Salud*, 40, 15-42.
- Sobrino, A. e Rodríguez, A. (2008). *Intervención social en personas con enfermedades mentales graves y crónicas*. Madrid: Síntesis.
- Watt, F. e Bennett, D. (1990). *Rehabilitación psiquiátrica. Teoría y práctica*. Buenos Aires: Limusa.

Competencias

Competencias xerais:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

Competencias específicas:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.
- Desenvolver aptitudes para saber apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver.
- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.

Competencias Transversais:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de traballo en equipo
- Capacidade para as relacións interpersonais
- Capacidade de recoñecemento á diversidade e a multiculturalidade
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de compromiso ético
- Capacidade de aprendizaxe autónoma
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

Impartirase docencia expositiva, interactiva e titoría presencial en grupo reducido de acordo ó plan de estudos vixente.

O desenvolvemento máis pormenorizado da materia recollerase na guía docente.

Sistema de avaliación

A avaliación farase a través de:

- Exame final (70%)
- Avaliación continua (30%)

CONTENIDO E PUNTUACIÓN MÁXIMA DE LA EVALUACIÓN CONTINUA

- Dous traballos obrigatorios...ata 1,5 puntos
- Traballo propio e interactivo ata 1,5 puntos (Lectura ou visionado e análise dos documentos que se propoñan).

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, estas tarefas poden compensarse coa elaboración de traballos e exercicios que sexan encomendados pola profesora. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA:

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro. O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de Asistencia a Clases nas Ensinanzas Adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia poderá compensar as faltas coa realización de exercicios de análise de textos, que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada coa profesora.

Tempo de estudo e traballo persoal

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.

Exercicios que corresponden á docencia interactiva: 15 horas

Lectura textos: 10 horas.

Elaboración de traballos, visualización de materia: 20 horas

Outras tarefas: 4 horas

TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

- Seguir a materia con continuidade desde o principio de curso
- Traballar con esmero cada unha das actividades da materia
- Nos traballos colectivos, usar bibliografía complementaria de ampliación e contraste.
- Coidar a estrutura, presentación e redacción dos traballos
- Analizar no contexto próximo os servizos de saúde mental da poboación

Recomendación previa: ter cursada a materia de Traballo Social e Saúde.

Observacións

MODIFICACIÓNS INTRODUCIDAS AO ABEIRO DA RESOLUCIÓN REITORAL DO 23 DE MARZO COMO CONSECUENCIA DA SUSPENSIÓN TEMPORAL DA DOCENCIA PRESENCIAL"

1. As clases manteranse as mesmas horas de sempre a través do programa Zoom. Xa comprobamos que todo o alumnado ten acceso ó mesmo.
2. Os alumnos realizarán os traballos obrigatorios que se lle requiran.
3. Ademais haberá traballos opcionales que axudarán a configurar a calificación da avaliación continua.
4. Todos os traballos se subirán como ficheiros á web da materia que vimos usando habitualmente.
5. A profesora, igualmente subirá á web da materia todos os materiais, como se facía na presencialidade

SISTEMA DE AVALIACIÓN ADAPTADO Á SITUACIÓN DERIVADA DA COVID-19; Modificación introducida ao abeiro do acordo do Consello de Goberno da USC de 22 de abril de 2020, e que afecta á avaliación da materia como consecuencia da suspensión temporal da docencia presencial.

- 1.- Á avaliación farase na modalidade de “non presencial sen proba final”.
- 2.- Os novos criterios de calificación serán os seguintes
 - Dous traballos obrigatorios, en total 2 puntos
 - Traballos derivados de clases interactivas e outros..... 4 puntos
 - Tarefa específica de peche de curso..... 3 puntos
 - No suposto de excelencia 1 punto
- 3.- Para os alumnos que tivesen máis do 30% de faltas sin xustificar no período presencial manténse a rebaixa de 0,5 puntos da nota total.

G3171346 - Traballo Social con Maiores (O Traballo Social: Conceptos, Métodos, Teorías e Aplicación) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 2º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro Curso

Profesora: Rocío Gómez Juncal

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer o marco normativo de referencia da atención social ás persoas maiores.
- Coñecer os principais métodos e técnicas para interactuar con persoas maiores para promover cambios e mellorar as súas oportunidades vitais.
- Coñecer e ser capaz de aplicar os métodos específicos para intervenir con maiores.
- Ser capaz de identificar situacións sociais de risco.
- Ser capaz de aplicar os métodos de valoración das necesidades e as opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención dende o traballo social.
- Ser capaz de promover redes sociais para facer fronte a necesidades das persoas maiores.
- Ser capaz de detectar e afrontar situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Coñecer e ser capaz de xestionar e avaliar as políticas e os recursos sociais existentes a nivel territorial no ámbito dos maiores.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención dende o Traballo Social con persoas maiores.

Contidos

- I. As persoas maiores: perspectiva histórica e delimitación conceptual.
- II. Aspectos básicos da intervención con persoas maiores.
- III. A valoración das necesidades das persoas maiores.
- IV. Persoas en situación de dependencia.
- V. Alzheimer e outras demencias.
- VI. Envellecemento activo.
- VII. Persoas maiores vítimas de malos tratos.
- VIII. O fin da vida: morte e dó.

Bibliografía básica e complementaria

- Castañeda, P. J. (2009). *Vejez, dependencia y salud*. Madrid: Pirámide.
- Decalmer, P. e Glendenning, F. (2000). *El maltrato a las personas mayores*. Barcelona: Paidós.
- Delicado, M. V. (Coord.). (2011). *Sin respiro. Cuidadores familiares: calidad de vida, repercusión de los cuidados y apoyos recibidos*. Madrid: Talasa.
- Fernández-Ballesteros, R. (Dir.). (2001). *Gerontología Social*. Madrid: Pirámide.
- Leturia, M. e Uriarte, A. (1998). *Intervención psicosocial en gerontología. Manual práctico*. Madrid: Cáritas.

- Leturia, F. J., Yanguas, J. J., Arriola, E. e Uriarte, A. (2001). *La valoración de las personas mayores: evaluar para conocer, conocer para intervenir*. Madrid: Cáritas.
- Martín, M. (Ed.). (2003). *Trabajo Social en Gerontología*. Madrid: Síntesis.
- Martínez, T. (2011). *La atención gerontológica centrada en la persona. Guía para profesionales de centros y servicios de atención a personas mayores en situación de fragilidad o dependencia*. Vitoria: Departamento de Empleo y Asuntos sociales. Gobierno Vasco.
- Moya, A. e Barbero, J. (2005). *Malos tratos a personas mayores: Guía de actuación*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- Organización Mundial de la Salud. (2002). Envejecimiento activo: un marco político. *Revista Española de Geriátría y Gerontología*, 37(S2), 74-105.
- Pérez, V., Musitu, G. e Moreno, D. (2011). *Familiares cuidadores de mayores. Una ardua y silenciosa labor*. Madrid: Dykinson.
- Pinazo, S. e Sánchez, M. (Dirs.). (2005). *Gerontología. Actualización, innovación y propuestas*. Madrid: Pearson.
- Sarasola, J. L. (2015). *Trabajo social y servicios sociales para personas mayores*. Sevilla: Universidad Pablo Olavide.
- Xunta de Galicia. (2003). *Preguntas arredor do Alzheimer*. Santiago de Compostela: Autor.

COMPLEMENTARIA :

- Belsky, J. K. (2001). *Psicología del envejecimiento*. Madrid: Paraninfo.
- Carretero, S., Garcés, J., Ródena, F. e Sanjosé, V. (2006). *La sobrecarga de las personas dependientes. Análisis y propuestas de intervención psicosocial*. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Delgado, A. M., Oliver, R. e De Heredia, I. B. (2010). *Vejez, discapacidad y dependencia*. Barcelona: Bosch.
- Gálvez, J. (Coord.). (2009). *Mayores activos. Propuestas para una actividad física saludable*. Madrid: MADSL.
- García Sánchez, E. (2009). *La dependencia y los mayores*. Albacete: Altaban.
- Giró, J. (Coord.). (2009). *Envejecimiento, tiempo libre y gestión del ocio*. Logroño: Universidad de la Rioja.
- Goikoetxea, M. J., Zurbanobeaskoetxea, L., Mosquera, A. e Pablos, B. (2015). *Código ético para la atención sociosanitaria a las personas mayores*. Bilbao: Universidad de Deusto.
- Imsero. (2005). *Cuidados a las personas mayores en los hogares españoles. El entorno familiar*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- Kane, R. A. e Kane, R. L. (1993). *Evaluación de las necesidades en los ancianos*. Barcelona: Fundación Caja Madrid.
- Paniagua, R. (2015). *La ética del cuidado y mayores: los cuidados a las personas mayores desde un horizonte ético y en la búsqueda de la calidad de vida*. Madrid: Fundación europea para el estudio y reflexión ética. Recuperado de: <http://enfermeriacomunitaria.org/web/attachments/article/1418/La%20E%CC%81tica%20del%20Cuidado%20y%20Mayores.pdf>

Competencias

Segundo o Plan de Estudos do Grao en Traballo Social, as competencias ás que contribúe esta materia son as seguintes:

Competencias xerais:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

Competencias específicas:

- Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis axeitada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos

e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de traballo en equipo.
- Capacidade para as relacións interpersoais.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de compromiso ético.
- Capacidade de aprendizaxe autónoma.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A proposta metodolóxica pretende combinar o formato maxistral das clases expositivas coas metodoloxías activas e participativas das clases interactivas, tutoría en grupo reducido e co traballo autónomo e a autoaprendizaxe por parte do alumnado.

As actividades presenciais expositivas co grupo clase completo terán como obxectivo introducir e explicar o sentido dos distintos temas da materia, clarificar conceptos básicos, orientar a realización de traballo e estudo por parte do alumnado, relacionar os contidos e facilitar a aprendizaxe significativa.

As clases interactivas irán encamiñadas a afondar en aspectos concretos das clases teóricas e consistirán na realización de diferentes actividades a través das cales se pretende que o alumnado aprenda, entre outras cousas, a manexar diferentes fontes de información, a transferir coñecementos teóricos á práctica, e a elaborar e presentar informes.

A concreción das tarefas que se requirirán, así como do material necesario serán presentados ao alumnado nas correspondentes interactivas.

Realizaranse sesións presenciais nas que o/a profesor/a dinamizará, orientará, e supervisará o traballo autónomo do alumnado en grupos reducidos. Así mesmo, permite facer un seguimento e orientación do alumnado na realización das tarefas e actividades derivadas do desenvolvemento persoal ou colectivo da docencia expositiva e interactiva. Nestas sesións realizarase un seguimento do traballo a realizar na materia.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia inclúe:

a) Unha avaliación continua a través da asistencia, a participación e a realización de traballos nas sesións interactivas. A avaliación continua terá un peso do 40% sobre o total.

O contido da avaliación continua será:

- (1) A lectura de textos e realización de exercicios sobre os textos (1 punto),
- (2) presentación grupal dun tema nas clases de tutorización presencial en grupos reducidos (1 punto),
- (3) elaboración dun proxecto grupal ou individual (1 puntos),
- (4) exposición do proxecto (0.5 puntos) e
- (5) asistencia a todas as sesións interactivas (0.5 puntos).

b) A realización dun exame sobre os contidos teóricos e prácticos impartidos, ao que corresponderá o 60% do peso da cualificación final. O exame será tipo test e de resposta curta.

Observacións:

1. A ausencia inxustificada ás clases interactivas conleva a imposibilidade de presentar os traballos correspondentes ás mesmas (tanto na convocatoria ordinaria como na de recuperación).
2. A nota correspondente ás ausencias inxustificadas ás sesións interactivas é irrecuperable.
3. Para poder superar a materia será imprescindible ter aprobado o exame teórico.

O alumnado que teña concedida a dispensa de asistencia seguirá un sistema de avaliación alternativo ao anterior. Dito sistema constará dunha proba escrita sobre os contidos teóricos (80%) e a realización dun traballo titorizado sobre algún/s dos temas estudados (20%).

Tempo de estudo e traballo persoal

Estudio autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas

Lectura de textos: 10 horas

Elaboración de traballos, visualización de material: 24 horas

Total: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Dado o carácter optativo da asignatura e a súa ubicación no plan de estudos, non se indican requisitos previos para a súa superación. Non obstante, é importante que o alumnado se implique activamente desde o comezo na dinámica e funcionamento da materia para poder superala con éxito. Igualmente, recoméndase unha abordaxe comprensiva e significativa da mesma para o que resulta aconsellable a asistencia regular ás clases expositivas.

Observacións

Modificacións introducidas ao abeiro da Resolución Rectoral do 23 de marzo como consecuencia da suspensión temporal da docencia presencial

CONTIDOS

Non se alteraron os contidos teóricos e prácticos desta guía docente ante a emerxencia sanitaria por COVID-19.

METODOLOXÍA

As clases presenciais celébranse de forma virtual no horario establecido antes da crise sanitaria, mediante a plataforma zoom.us, para a planificación da mesma, as ligazóns de acceso envíanse por correo electrónico cunha semana de antelación, información que é tamén está dispoñible para os estudantes no sitio web da materia co mesmo aviso anticipado. Ditas sesións presenciais virtuais están gravadas e póñense a disposición de todos os estudantes para que teñan acceso a el durante 5 días, transcorrido o cal estas sesións son eliminadas.

Nas sesións expositivas explícanse as actividades interactivas que están a disposición dos estudantes na páxina web da materia, e que deben realizar en equipos previamente formados por eles mesmos e enviando os correspondentes exercicios a través do correo electrónico da EUTS dentro dos prazos establecidos en cada actividade interactiva.

Todo o material para o estudo da materia está dispoñible para os estudantes na páxina web da materia.

SISTEMA DE AVALIACIÓN ADAPTADO Á SITUACIÓN DERIVADA DA COVID-19

Modificación introducida ao abeiro do acordo do Consello de Goberno da USC de 22 de abril de 2020, e que afecta á avaliación da materia como consecuencia da suspensión temporal da docencia presencial.

Avaliación non presencial sen proba final (avaliación continua).

A. EXERCICIOS DE REFLEXIÓN DURANTE O CUADRIMESTRE

10%

B. SESIÓN INTERACTIVAS

10% informes de actividade interactiva

C. TRABALLO GRUPAL DE DESENVOLVEMENTO DUN PROXECTO DE INTERVENCIÓN CON MAIORES
PRESENTADO EN TITORÍAS DE GRUPOS REDUCIDOS

20%

D. TRABALLO GRUPAL DE COLABORACIÓN COA MATERIA “TRABALLO SOCIAL E INCLUSIÓN SOCIAL”
E EAPN

20%

E. TRABALLO INDIVIDUAL 40%

CON DISPENSA DE ASISTENCIA

Avaliación non presencial sen proba final (avaliación continua).

A. TRABAJO DE DESENVOLVEMENTO DUN PROXECTO DE INTERVENCIÓN CON MAIORES

40%

B. TRABALLO INDIVIDUAL 60%

G3171349 - Traballo Social e Inclusión Social (Procesos e Problemas sobre os que actúa o Traballo Social) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 2º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro Curso

Profesora: Lorena Añón Loureiro

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer e comprender de forma crítica os principais aspectos das desigualdades sociais, do conflito social, os mecanismos de poder, de dominación, explotación e alienación, e as perspectivas das diversas ciencias sociais sobre eses procesos e mecanismos.
- Ser capaz de avaliar o modo no que os desequilibrios e desigualdades sociais impactan nas relacións humanas e xeran situacións de necesidade diferencial, vulnerabilidade e marxinación, incorporando o respecto aos dereitos fundamentais.
- Ser capaz de aplicar mecanismos de identificación e análise dos problemas sociais, nos que intervén o Traballo Social e as formas de intervención para combatelas.
- Coñecer e ser capaz de aplicar as políticas sociais e os recursos de apoio en procesos de inclusión social.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención desde o traballo social orientados á inclusión social.

Contidos

Tema I. A linguaxe crea realidades: dialogar e comprender para crear novas categorías desde o traballo social.

- I.1.- Conceptualización: relacións e diferenzas.
- I.2.- Facer visible o invisible: situacións e causas desde unha visión sistémica.
- I.3.- Mecanismos e procesos de exclusión: o risco de colectivizar.

Tema II. Políticas públicas de Inclusión Social: da análise ao debate.

- II.1.- A nivel Europeo e Estatal.
- II.2.- A nivel Autonómico.

Tema III. A intervención no ámbito da inclusión social desde o traballo social: abordaxe do estigma desde a teoría e a praxe, ferramentas e recursos.

- III.1.- O estigma.
- III.2.- O abordaxe desde un enfoque de dereitos: modelos de inclusión social
- III.3.- Ferramentas, técnicas e instrumentos: os equipos de inclusión e os itinerarios de inclusión activa.

Tema IV. A intervención desde o traballo social con persoas en situación de risco de exclusión social.

- IV.1.- Intervención desde o traballo social con persoas sen fogar.
- IV.2.- Intervención desde o traballo social con persoas de etnia xitana.
- IV.3.- Intervención desde o traballo social con persoas privadas de liberdade.
- IV.4.- Intervención desde o traballo social con persoas novas en situación de vulnerabilidade.
- IV.5.- Intervención desde o traballo social con outras persoas en situación de risco e/ou exclusión social.

Tema V. Boas prácticas en inclusión e cidadanía activa: modelos, intervencións e redes.

- V.1.- Proxecto Inclúe: baseado en I+D+I para a inclusión social.
- V.2.- Plataforma Europea contra a Pobreza e a Exclusión Social.

V.3.- EAPN España, EAPN Galicia.

V.4.- Entidades que traballan pola inclusión social en Galicia: exemplos de boa praxe e alianzas.

Bibliografía básica e complementaria

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- Alemán, C. e Garcés, J. (1997). *Política Social*. Madrid: McGrawhill.
- Bauman, Z. (2011). *Trabajo, consumismo y nuevos pobres*. Barcelona: Gedisa Editorial.
- Beck, U. (1998). *La sociedad del riesgo: hacia una nueva modernidad*. Barcelona: Paidós.
- Blanco, J., Kortajarena, N. y Romero, V. (Coords.). (2015). *Manual Inclue. Unha ferramenta para la aplicación de un nuevo enfoque en la atención a personas en situación de exclusión social*. Recuperado de <http://www.emaus.com/pdf/1-%20Modelo%20INCLUE.20vers%20cast..pdf>
- Bremner, R.H. (1993). *Desde lo más bajo: el descubrimiento de la pobreza en Estados Unidos*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social.
- Castel, R. (1991). Los desafiliados. Precariedad del Trabajo y Vulnerabilidad Relacional. *Revista Utopía*, 3, 28-35.
- Castel, R. (1997). *La metamorfosis de la cuestión social. Una crónica del asalariado*. Barcelona: Paidós.
- Decreto 61/2016, do 11 de febreiro, polo que se define a Carteira de servizos sociais de inclusión. Diario Oficial de Galicia, 108, de 8 de xuño de 2016.
- Esquirol, J. M. (2010). *El respeto o la mirada atenta* (3ª ed.). Barcelona: Gedisa.
- Fundación FOESSA. (2019). *VIII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España*. Madrid: Autor. Recuperado de <https://caritas-web.s3.amazonaws.com/main-files/uploads/sites/16/2019/05/Informe-FOESSA-2019-completo.pdf>
- Karsz, S. (2004). *La exclusión: bordeando sus fronteras. Definiciones y matices*. Barcelona: Gedisa Editorial.
- Lei 10/2013, de 27 de novembro, de inclusión social de Galicia. Diario Oficial de Galicia, 249, de 31 de decembro de 2013.
- López-Aranguren, E. (2005). *Problemas sociales. Desigualdad, pobreza, exclusión social*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. (2014). *Promoción de la Inclusión Social a través de los Fondos Estructurales y de la Inversión de la UE (2014-2020)*. Recuperado de http://www.msssi.gob.es/destacados/docs/Guia_Inclusion_social_y_Fondos_estructurales.pdf
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. (2015). *Estrategia Nacional Integral para Personas Sin Hogar 2015-2020*. Recuperado de <http://www.msssi.gob.es/ssi/familiasInfancia/inclusionSocial/docs/ENIPSH.pdf>
- Raya, E. (2010). Aplicaciones de una herramienta para el diagnóstico y la investigación en exclusión social. *Revista de Trabajo Social y Acción Social*, 58, 117-136.
- Rubio, M.J. e Monteros, S. (2002). *La exclusión social. Teoría y práctica de la intervención*. Madrid: CSS.
- Smale, G., Tuson, G. y Statham, D. (2015). *Problemas sociales y trabajo social* (2ª ed.). Madrid: Ediciones Morata.
- Tejero, E. y Torradella, L. (2010). *Vidas al descubierto: historias de vida de los "sin techo"*. Barcelona: Icaria.
- Xunta de Galicia. (2014). *Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2014-2020*. Recuperado de http://benestar.xunta.es/export/sites/default/Benestar/Biblioteca/Documentos/Plans_e_programas/estratexia_inclusion_social_galicia_2014_2020.pdf

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

- Cabrera, P. J. (2005). *Nuevas tecnologías y exclusión social. Un estudio sobre las posibilidades de las TIC en la lucha contra la inclusión social en España*. Madrid: Fundación Telefónica.
- Deligny, F. (2015). *Los vagabundos eficaces*. Barcelona: UOC. [Edición original de 1947 *Les vagabonds efficaces*]
- EAPN ESPAÑA. (2012). *Guía metodológica de participación social de las personas en situación de pobreza y exclusión social*. Recuperada de http://www.eapn.es/ARCHIVO/documentos/recursos/2/guia_participacion.pdf
- EAPN ESPAÑA. (2014). *Manual de Sensibilización ante la Exclusión Social*. Recuperado de http://www.eapn.es/ARCHIVO/documentos/recursos/2/1417437063_manual_sensibilizacion.pdf
- EAPN Madrid. (2013). *El Modelo Housing First, una oportunidad para la erradicación del sinhogarismo en la Comunidad de Madrid*. Madrid: Autor.
- Fundación Tomillo. (2003). *Orientación Sociolaboral Basada en Itinerarios: una propuesta metodológica para la intervención con personas en riesgo de exclusión*. Madrid: Autor.
- Martínez, U. y Gómez, E.J. (2006). Luces y sombras en el concepto de ciudadanía. *Documentación Social*, 140, 205-218.
- Mesa, S. (2019). *Silencio administrativo. La pobreza en el laberinto burocrático*. Barcelona: Anagrama.
- Raya, E. (2006). *Indicadores de exclusión social: una aproximación al estudio aplicado de la exclusión*. Bilbao: Universidad del País Vasco.
- Raya, E. y Hernández, M. (2014). *Acompañar los procesos de inclusión social: del análisis de la inclusión a la intervención social*. Recuperado de <file:///C:/Users/Usuario/AppData/Local/Temp/Dialnet-AcompañarLosProcesosDeInclusionSocial-5234942-1.pdf>
- Sennett, R. (2012). *El respeto: sobre la dignidad del hombre en un mundo de desigualdad* (3ª ed.). Barcelona: Anagrama.
- Subiratas, J. (2006). *Fragilidades vecinas. Narraciones biográficas de exclusión social urbana*. Barcelona: Icaria.

Competencias

XENÉRICAS:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

ESPECÍFICAS:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.
- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.

TRANSVERSAIS:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de traballo en equipo.
- Capacidade para as relacións interpersoais.
- Capacidade de recoñecemento á diversidade e a multiculturalidade.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de compromiso ético.
- Capacidade de aprendizaxe autónoma.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia presencial de clases expositivas, interactivas, titoría en grupo reducido e o traballo persoal do alumnado. Preténdese que o alumnado, individual ou en equipo, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

A finalidade das clases expositivas é a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecidos no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao alumnado a aprendizaxe autónoma.

A docencia interactiva pretende que o alumnado, individual ou grupal, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

Na titoría presencial en grupo reducido, dinamízase, oriéntase e supervísase o traballo autónomo do alumnado, ao tempo que permite facer o seguimento e orientación na realización de tarefas e actividades derivadas do desenvolvemento individual e colectivo da docencia expositiva e interactiva.

A través das titorías individuais asesórase ao alumnado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma e que supoñen un proceso de auto-aprendizaxe.

Poderán producirse cambios na metodoloxía da materia cando así sexa acordado entre a profesora e o alumnado e sempre que supoña unha mellora para a aprendizaxe.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia realízase mediante unha avaliación continua e a superación de exames

A avaliación mediante exames ten un peso do 60% sobre a cualificación global, polo que o peso da avaliación continua é do 40%.

É necesario alcanzar a cualificación mínima de Apto/a nos exames para poder sumarlle a puntuación pola avaliación continua. É necesario alcanzar como mínimo o 40% (1,6 puntos) da avaliación continua para poder facer a suma coa nota do exame.

CONTIDO DA AVALIACIÓN CONTINUA E PUNTUACIÓN MÁXIMA: (4 PTOS)

- Asistencia ás clases: 1 pto. (Clases expositivas: 0,5 e clases interactivas: 0,5)
- Tarefas prácticas: 3ptos.

Na Guía da Materia que se entrega ao comezo das clases especificaranse as actividades previstas a realizar, as pautas e a puntuación para cada unha delas.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas, coa elaboración de traballos e exercicios encomendados pola profesora. Unha vez que se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Dende a data de resolución da falta o faltas xustificadas o alumnado ten un prazo de 10 días hábiles para entregar a tarefa ou tarefas.

PERSOAS CON DISPENSA DE ASISTENCIA

O alumnado que teña concedida a dispensa de asistencia seguirá a seguinte modalidade de avaliación:

- Exame: 60%.
- Avaliación continua: 40%.

As actividades de dispensa de asistencia colgaranse na web da EUTS (www.euts.es), no apartado da materia de Traballo Social e Inclusión Social, en concreto, no espazo destinado á dispensa de asistencia. Neste espazo colgaranse a maiores os pautas de entrega de traballos, as puntuacións e os prazos estipulados para a entrega das tarefas. As actividades obrigatorias que se entreguen forado prazo estipulado, terán unha penalización se a entregase realízanos 3 días hábiles seguintes. A partir do cuarto día a actividade non será nin avaliada, nin puntuada.

O alumnado poderá optar ao mesmo formato de exame que as persoas que se acollen á modalidade presencial, sempre e cando superasen o 40% das actividades de dispensa de asistencia (1,6 puntos). Excepcionalmente, logo de comunicación coa docente, poderase realizar un exame específico para esta modalidade, que versará sobre os contidos teóricos e sobre contidos prácticos relacionados con exercicios elaborados na modalidade de dispensa de asistencia.

O alumnado con dispensa de asistencia terá que contactar coa docente, por correo electrónico, telefonicamente ou presencialmente, nun prazo non superior a 10 días naturais desde a data da publicación da acta na que se recoñece dita concesión.

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios e traballos de análise de textos seleccionados que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada coa profesora.

Poderán producirse cambios no sistema de avaliación cando así sexa acordado entre a profesora e o alumnado, e sempre que supoña unha mellora para a aprendizaxe.

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

- A recuperación do exame realizarase nas datas oficialmente establecidas.
- Os traballos realizados nas clases, só se poderán recuperar cando se teña confirmación da xustificación das faltas.
- As persoas que non entregasen as actividades de dispensa de asistencia nos prazos establecidos, non poderán recuperalos na primeira convocatoria. Poderán optar a presentalos na convocatoria de xullo.

Tempo de estudo e traballo persoal

Traballo persoal do alumnado.

- Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.
- Exercicios: 15 horas.
- Lectura de textos: 10 horas.
- Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas.
- Outras tarefas propostas: 4 horas.
- TOTAL: 99 horas.

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia ás clases é clave para que o alumnado poida ir construíndo o corpo teórico da materia que en todo momento orienta a aprendizaxe práctica.

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para situar ao alumnado en contextos profesionais.

Recoméndase ao alumnado que no desenvolvemento temporal da materia manteña un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder afondar nas parcelas de maior interese para o alumnado.

Recoméndase a lectura da guía da materia, que se subirá á web da EUTS (www.euts.es) ao inicio do cuadrimestre.

Observacións

Modificacións introducidas ao abeiro da Resolución Reitoral do 23 de marzo como consecuencia da suspensión temporal da docencia presencial.

En relación a metodoloxía infórmase que a docencia das clases expositivas pasa a realizarse no horario programado na guía da materia a través da plataforma Zoom (a partir do 16 de marzo).

As clases interactivas faranse combinando a videoconferencia con actividades a distancia.

Para as sesións programadas por videoconferencia a docente elabora un documento no que figuran os códigos de acceso para cada unha das clases.

Os contidos das clases expositivas e interactivas son subidos á web da EUTS.

As entregas das tarefas interactivas faranse a través dun Drive específico para cada equipo de traballo.

O alumnado pode pedir titorías enliña, nos horarios que figuran na planificación docente, ou fora dos mesmos, previa comunicación por correo entre as partes.

Ditos cambios figuran, de forma máis detallada, na guía da materia que foi actualizada como consecuencia da suspensión da docencia presencial.

SISTEMA DE AVALIACIÓN ADAPTADO Á SITUACIÓN DERIVADA DA COVID-19

Modificación introducida ao abeiro do acordo do Consello de Goberno da USC de 22 de abril de 2020, e que afecta á avaliación da materia como consecuencia da suspensión temporal da docencia presencial.

Avaliación non presencial sen proba final (avaliación continua): 100% da nota (asistencias 0,55 antes COVID-19 e actividades prácticas 9,45)

- Puntuación máx. asistencias interactividade: 0,15 (3 interactivas en modalidade presencial, 0,05 cada unha).

- Puntuación máx. asistencia expositiva: 0,40 (0,05 por cada unha, máx. 8).

- Puntuación máxima actividades interactivas, tutorías de grupos reducidos e traballo de aprendizaxe acción: 5,45 puntos

Tarefa Tema 1 (asistencia xornada e comentario): 0,20.

Tarefa Tema 2 (charla Housing First e comentario): 0,20.

Tarefa Tema 3: (Roleplaying/vídeo vulnerabilidade): 0,20.

Tarefa Tema 3 (vídeo técnicas intervención/debate): 0,40.

Tarefa Tema 3 (película, guía e debate): 0,55.

Tarefa Tema 4 (traballo aprendizaxe-acción): 2,00.

Tarefa Tema 4 (asistencia xornada feminismos e comentario/lectura ou traballo libre para que non asistiu): 0,30.

Tarefa Tema 5 (casos prácticos con proposta escrita de Intervención en inclusión social dende o TS e defensa en tutorías de grupos reducidos): 1,30.

Tarefa Tema 5. Dinámica de aplicacións informáticas para a valoración da exclusión social: 0,30.

Traballo final individual: 4 puntos. Data: 25 de maio ás 12.00 horas.

Avaliación dispensa de asistencia, non presencial sen proba específica (continúa):

- Actividades vinculadas ás tarefas que realiza o alumnado na outra modalidade: puntuación máxima 3 puntos (5 traballos cunha puntuación de 0,60 cada un deles)

- Traballo caso práctico, valoración, e proposta de intervención: 3 puntos.

- Traballo final individual: 4 puntos. Data de entrega: 25 de maio ás 12.00 horas.

Optativas asignadas a 4º curso 1º cuatrimestre

O alumnado de 3º pode matricularse nas materias optativas asignadas a 4º

A asignación a un curso concreto repercute únicamente na elaboración dos horarios dese curso

G3171350 - Traballo Social e Adicións (Procesos e Problemas sobre os que actúa o Traballo Social) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007 - Optativa
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Terceiro e Cuarto Curso

Profesora: Ana Isabel Souto Gómez

Programa

Obxectivos da Asignatura

- Coñecer o marco normativo de referencia da atención social ás persoas con adiccións.
- Ser capaz de identificar e valorar as necesidades sociais relacionadas cos problemas de adiccións e a súa repercusión na vida das persoas afectadas, amais das estratexias de atención e apoio pertinentes en cada situación.
- Coñecer os programas de tratamento para drogodependentes e saber identificar cada un coas súas características para poder aplicalos en cada momento.
- Ser capaz de recoñecer as características dos problemas de saúde en relación ás adiccións que dan lugar a necesidades de atención e apoios sociais.
- Coñecer e ser capaz de analizar os factores de risco e protección no campo das adiccións e aplicar de forma axeitada a cada situación o recurso máis oportuno.
- Coñecer e ser capaz de avaliar as políticas e os recursos sociais existentes a nivel territorial no campo das adiccións.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención dende o Traballo Social coas persoas con adiccións.
- Ser capaz de aplicar métodos, modelos e técnicas do Traballo Social na intervención coas persoas con adiccións.

Contidos

1. Que son as adiccións? Unha visión dende o Traballo Social.
2. O papel do Traballador Social nas adiccións
3. O modelo bio-psico-social na abordaxe das adiccións
4. Educación Social e Traballo Social nas adiccións
5. Os tratamentos psicosociais nas adiccións
6. O Modelo de Marlatt para as prevencións de recaídas en drogodependencias
7. O Modelo Sistémico para mellorar a saúde dos adictos
8. As funcións do Traballador Social nos centros de atención ás drogodependencias
9. Plan Galego sobre Drogas. A rede asistencial
10. Plan de Trastornos Aditivos de Galicia
11. Protocolo de intervención dende o Traballo Social nos centros de atención ás drogodependencias
12. Estratexia Nacional sobre Adiccións 2017-2024.
13. Plan Municipal de Prevención de Drogodependencias de Santiago de Compostela 2018-2021

BIBLIOGRAFIA

Básica e complementaria:

Artigos seleccionados:

1. Argudo Albarracín, E.K. (2017). *Una visión desde el Trabajo Social a las adicciones*. Universidad de Cuenca. Ecuador.
2. Barreto-Pico, M.A. (2017). Papel del trabajador social en las adicciones. *Dom. Cien.* 3.4: 310-326.

3. Recio Martín, F. (2015). *El modelo bio-psico-social en el abordaje de las adicciones como marco teórico*. Comisión Nacional de Formación Asociación Proyecto Hombre.
4. Sixto, A., Olivar, A. (2018). Educación social y trabajo social en adicciones. *Res, Revista de Educación Social* 26: 141-158.
5. Castilla, P. (2016). La prevención de recaídas en drogodependencias desde el Modelo de Marlatt. Aportaciones desde el Trabajo Social. *Trabajo Social Hoy* 77: 109-133.
6. Wells, E.A., Kristman-Valente, A.N. et al. (2013). Social Workers and Delivery of Evidence-Based Psychosocial Treatments for Substance Use Disorders. *Soc. Work Public Health* 28:279-301.
7. Raheb, G., Khalegui, E, et al. (2016). Effectiveness of social work intervention with a systematic approach to improve general health in opioid addicts in addiction treatment centers. *Psychology Research and Behavior Management* 16.9: 309-315.
8. Losada Gil, M.J., Márquez, P. y Sebastian, P. (1995). Aproximación a las funciones de los trabajadores sociales en los centros de atención a las drogodependencias. *Cuadernos de Trabajo Social* 8: 123-139.

Plans, Normativas, protocolos:

9. Plan de Galicia sobre Drogas. Organización e funcionamento da Rede Asistencial
10. Plan de Trastornos Adictivos de Galicia.
11. Protocolo de Intervención desde el Trabajo Social en los Centros de Atención a las drogodependencias del Instituto de Adicciones.
12. Estrategia Nacional sobre Adicciones 2017-2024
13. Plan Municipal de Prevención de Drogodependencias de Santiago de Compostela 2018-2021

Competencias

COMPETENCIAS XENÉRICAS:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención con persoas con conductas aditivas
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.
- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de traballo en equipo
- Capacidade para as relacións interpersoais
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de aprendizaxe autónoma
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía de ensino

A metodoloxía seguida ten un carácter eminentemente práctico e aplicado. Tendo isto en conta, a ordenación dos contidos, a programación dos traballos prácticos e as sesións de titorías están pensadas para que o alumno poida ir desenvolvendo de xeito progresivo a súa aprendizaxe, sendo así que o proceso de ensino-aprendizaxe estará fundamentado nos contidos teóricos, nos obxectivos específicos e nas competencias.

Na docencia expositiva o profesor exporá a análise de conceptos e contidos chave da materia.

Na docencia interactiva incidirase na análise e reflexión na aula sobre artigos e material bibliográfico, visionado de vídeos e documentais relacionados coa materia.

Desenvolveranse traballos individuais e grupais sobre supostos prácticos e a forma de intervir con persoas adictas.

Sistema de Avaliación

Baséase na realización de exame e avaliación continua.

O exame terá un peso do 60% sobre a cualificación global. Polo que o peso da avaliación continua é do 40%, e nesta se contempla: a asistencia á clase, a participación nas clases interactivas e as tarefas prácticas.

Haberá control de asistencia dacordo coas normas do Centro. As faltas deberán ser xustificadas. E os alumnos con dispensa de asistencia recoñecida polo Centro deberán contactar coa profesora para acordar o plan de traballo.

Traballo persoal requirido por parte do alumnado:

- Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.
- Exercicios: 15 horas.
- Lectura de textos: 10 horas.
- Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas.
- Outras tarefas propostas: 4 horas.

Total: 99 horas.

Recomendacións para o estudo da asignatura

Asistencia á clase con participación. Consulta de bibliografía. Realización das actividades que se programen. Acudir ás titorías para resolver as dúbidas.

Observacións

O programa pode sufrir algunha modificación puntual ao longo do curso. No caso de ser así, o alumnado será avisado a través da páxina web da Escola ou dos medios telemáticos dos que se dispoñan neses momentos.

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

G3171441 - Mediación e Xestión do Conflito en Traballo Social (O Traballo Social: Conceptos, Métodos, Teorías e Aplicación) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesora: Lourdes Besada Agra

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer os principais métodos e técnicas para interactuar con individuos, familias, grupos e comunidades para promover cambios, desenvolvementos e mellorar as súas oportunidades vitais.
- Ser capaz de aplicar as estratexias de resolución de conflitos por medio da negociación e a mediación.
- Coñecer e ter adestramento nas habilidades e técnicas que permitan a xestión de conflitos a nivel interpersoal, grupal e intergrupalo.
- Ser capaz de utilizar claves verbais e non verbais para guiar a mediación.
- Ser capaz de establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis axeitada de intervención, e de aclarar e negociar a finalidade de tales contactos e os límites da súa implicación.
- Coñecer e ser capaz de aplicar os métodos específicos para a xestión e resolución de conflitos.

Contidos

TEMA I: A mediación como alternativa para a resolución de conflitos: Concepto e marco de referencia. Mediación e traballo social.

TEMA II: O conflito: Elementos, proceso e xestión.

TEMA III: O proceso de mediación: secuencias, fases e técnicas.

TEMA IV: A figura do mediador. Rol e competencias profesionais.

TEMA V: Marco xurídico e normativo da mediación.

TEMA VI: A mediación e os ámbitos de aplicación.

Bibliografía básica e complementaria

Bibliografía básica

- Alés, J. e Mata, J.D. (2016). *Manual práctico para Mediadores. El Ministerio de la Mediación. Cómo gestionar un conflicto desde sus cenizas*. Barcelona: Atelier.
- Barona, S. (2011). *Mediación penal. Fundamentos, fines y régimen jurídico*. Valencia: Tirant Lo Blanch.
- Boqué, M.C. (2018). *La mediación va a la escuela*. Madrid: Narcea.
- Bouché, J.H. e Hidalgo, F. (2009). *Mediación Familiar* (Vol. I). Madrid: Dykinson, S.L.
- Bouché, J.H. e Hidalgo, F. (2010). *Mediación Familiar* (Vol. III). Madrid: Dykinson, S.L.
- Consejo General de Colegios Oficiales de Trabajo Social. (2013). *Revista de Servicios Sociales y Política Social*, 30
- Cornelius, H. e Faire S. (1998). *Tú ganas y yo gano. Cómo resolver conflictos creativamente*. Madrid: Gaia ediciones.
- Diego de, R. e Guillén, C. (2008). *Mediación. Procesos, tácticas y técnicas*. Madrid: Pirámide.
- Diez, F. e Tapia, G. (1999). *Herramientas para Trabajar en Mediación*. Barcelona: Paidós.
- Fernández, S. (2009). *Teoría y práctica de la Mediación. La gestión alternativa de los conflictos sociales*. Murcia: Editum.
- García, F. J., Vaquer, A. V. e Gomis, C. (2010). *Intervención y mediación familiar*. Castellón de la Plana: Universitat Jaume I.
- Munduate, L. e Medina, F.J. (Coords). (2011). *Gestión del conflicto, negociación y mediación*. Madrid: Pirámide.
- Poyatos, A. (Coord.). (2003). *Mediación familiar y social en diferentes contextos*. Valencia: Nau Llibres.
- Redorta, J. (2004). *Cómo analizar los conflictos: La tipología de conflictos como herramienta de mediación*. Barcelona: Paidós.

Ripol-Millet, A. (2011). *Estrategias de mediación en asuntos familiares*. Madrid: Cometa.

Rodríguez García, C. (2015). *Manual de Mediación Civil y Mercantil. Construyendo diálogos para gestionar conflictos*. Logroño: Universidad Internacional de la Rioja.

Rodríguez Llamas, S. (2010). *La mediación familiar en España. Fundamento, concepto y modelos jurídicos*. Valencia: Tirant Lo Blanch.

Rondón, L.M. (2012). *Bases para la mediación familiar*. Valencia: Tirant Lo Blanch.

Six, J.F. (1997). *Dinámica de la Mediación*. Barcelona: Paidós.

Soletto, H. (Dir.). (2013). *Mediación y resolución de conflictos: Técnicas y ámbitos*. Madrid: Tecnos.

Souto, E. (2012). *Mediación Familiar*. Madrid: Dykinson.

Suares, M. (1999). *La mediación. Conducción de disputas. Comunicación y técnicas*. Barcelona: Paidós.

Suares, M. (2003). *Mediando en sistemas familiares*. Barcelona: Paidós.

Tapia, G. e Diez, F. (1999). *Herramientas para trabajar en mediación*. Barcelona: Paidós.

Whatling, T. (2013). *Mediación: Habilidades y estrategias. Guía práctica*. Madrid: Narcea.

Bibliografía complementaria

Barranco, J. (2015). Claves y herramientas para la gestión positiva del conflicto interpersonal. En B. Cruz, J. Bemibre y J. Barranco (Coords.). *Herramientas para la reflexión de la práctica de la intervención social* (pp. 241-258). Granada: El genio maligno.

Bernal, T. (1988). *La mediación familiar. Una solución a los conflictos de ruptura de pareja*. Madrid: Colex.

Bolaños, I. (2000). *La construcción de un espacio cooperativo en mediación familiar*. Barcelona: Paidós.

Cáritas Española (2008). *Revista de documentación social*, 148.

Escabaja, A. (2010). *Interculturalidad, mediación y trabajo colaborativo*. Madrid: Nancea.

Haynes, J. M. (1995). *Fundamentos de la Mediación Familiar*. Madrid: Gaia ediciones.

Munduate, L., Martínez, J.M. (2004). *Conflicto y negociación*. Madrid: Pirámide.

Ripol-Millet, A. (2001). *Familias, trabajo social y mediación*. Barcelona: Paidós.

Sastre, G. e Moreno, M. (2002). *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional*. Barcelona: Gedisa.

Soletto, H. (Dir.). (2011). *Mediación y resolución de conflictos: Técnicas y ámbitos*. Madrid: Tecnos.

Tommaso de, A. (1997). *Mediación y Trabajo Social*. Buenos Aires: Espacio.

Vinyamata, E. (1999). *Manual de prevención y resolución de conflictos: Conciliación, mediación, negociación*. Barcelona: Ariel.

Competencias

Competencias Xenéricas:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento nese campo.

Competencias Específicas:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis axeitada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.
- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran dito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.
- Coñecer e utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa e complementaria de conflitos en diversos ámbitos, tales como o familiar, escolar, comunitario e intercultural.
- Diferenciar e actuar na resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza deste.
- Identificar, minimizar e xestionar o risco cara a un mesmo e aos colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco.
- Desenvolver aptitudes para traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinarios e multiorganizacionais co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración destes contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles desacordos existentes.
- Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando estes, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.

Competencias Transversais:

- Capacidade de análise e síntese.

- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de resolución de problemas
- Capacidade de traballo en equipo.
- Capacidade para as relacións interpersoais.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de compromiso ético.
- Capacidade de aprendizaxe autónoma.
- Capacidade de adaptación a novas situacións.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía empregada combina a docencia presencial de clases expositivas, interactivas e titoría presencial en grupo reducido

A finalidade das clases expositivas é a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecido no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao alumnado a aprendizaxe autónoma.

A docencia interactiva pretende que o alumnado, individual ou grupalmente, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos; traballo con textos ou datos; aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos; etc.

A través das titorías asesórase ao alumnado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma polo/a alumno/a, que supoñen un proceso de autoaprendizaxe.

Na titoría presencial en grupo reducido, dinámizase, oriéntase e supervísase o traballo autónomo do alumnado, ao tempo que permite facer o seguimento e orientación na realización de tarefas e actividades derivadas do desenvolvemento individual e colectivo da docencia expositiva e interactiva.

Sistema de avaliación

A proba escrita e/ou exame terá un valor do 70% sobre a cualificación global e o peso da avaliación continua será do 30%. A puntuación da docencia interactiva terase en conta sempre que os/as alumnos/as teñan unha cualificación final dos exames igual ou superior a 2,8 sobre 7.

Na avaliación final terase en conta o desenvolvemento das actividades do alumnado, individual ou grupalmente, en relación aos seguintes aspectos e coa puntuación máxima que a continuación se relaciona:

- Exame: 7 puntos
- Asistencia a clases expositivas: 1 punto
- Asistencia ás clases interactivas nas que se traballará: discusión, reflexión e análise de casos ou supostos prácticos, realización de role-playing, e análise e discusión de textos bibliográficos: 1 punto
- Traballo grupal dos/as alumnos/as a realizar fora da aula sobre diferentes contextos de mediación: 0.8 puntos. A realización deste traballo é un requisito obrigatorio para que o/a alumno/a poida presentarse ao exame.
- A asistencia á titoría en grupo reducido (TGR): 0.2 puntos.

O sistema de control de asistencia a clase é o establecido polo centro a tales efectos.

O prazo e os motivos polos que se pode xustificar as faltas de asistencia son as establecidas na Normativa de asistencia á clase nas ensinanzas adaptadas ao espazo europeo de educación superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases interactivas, e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas de asistencia coa realización de traballos escritos, a determinar entre o/a alumno/a e a profesora. Poderán producirse cambios no sistema de avaliación da materia cando así sexa acordado entre a profesora e o alumnado e sempre que supoña unha mellora para o aprendizaxe.

Tempo de estudo e traballo persoal

Traballo persoal do/a alumno/a (total 99 Horas)

- Estudio autónomo individual ou en grupo: 50 Horas.
- Exercicios: 15 Horas.
- Lectura de textos: 10 Horas.
- Elaboración e exposición de traballos bibliográficos: 20 Horas.
- Outras tarefas propostas a determinar pola profesora: 4 Horas.

Recomendacións para o estudo da materia

- Asistencia e participación nas clases interactivas e expositivas.
- Colaboración e posicionamento activo nas tarefas a realizar en grupo.

Observacións

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuatrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

G3171443 – Traballo Social, Procesos Migratorios e Diversidade Cultural (Procesos e Problemas sobre os que actúa o Traballo Social) - Curso 2019/2020

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesora: Lorena Añón Loureiro

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer e comprender de forma crítica os desequilibrios, desigualdades sociais e de poder, que xeran os mecanismos de discriminación e opresión derivados das relacións étnicas e culturais, incorporando os valores propios dunha cultura da paz e da democracia.
- Ser capaz de detectar os mecanismos de exclusión e discriminación no acceso das persoas migrantes á protección social e suscitar fórmulas para corrixilos.
- Coñecer e comprender as diferentes perspectivas teóricas e metodolóxicas con persoas migrantes.
- Coñecer o marco normativo de referencia dos procesos migratorios.
- Ser capaz de formular, implementar e avaliar programas sociais para persoas migrantes e coñecer o desempeño das funcións dos traballadores e traballadoras sociais na súa xestión.
- Ser capaz de aplicar estratexias de resolución de conflitos interculturais por medio da negociación e da mediación.

Contidos

Tema I: Procesos migratorios.

- I.1.- Conceptos básicos.
- I.2.- Historia das migracións: causas e contextos.
- I.3.- Movementos migratorios.

Tema II: Políticas migratorias.

- II.1. - Introducción ás políticas migratorias.
- II.2. - As políticas migratorias en España.
- II.3. - Estruturas administrativas: nivel estatal e autonómico.
- II.4. - Plans de acción.

Tema III: Marco xurídico: Estranxeiría aplicada ao Traballo Social.

- III.1. - A entrada en territorio español.
- III.2. - Documentos das persoas inmigrantes e outros.
- III.3. - Réxime xeral: autorizacións.
- III.4. - Réxime comunitario.
- III.5. - Legalización de documentos.
- III.6. - Infraccións á Lei de Estranxeiría.
- III.7. - Nacionalidade.
- III.8. - Dereitos e liberdades das persoas estranxeiras en España.

Tema IV: Intervención con persoas inmigrantes dende o Traballo Social.

IV.1. - Contextualización.

IV.2. - Aspectos a ter en conta na intervención social con persoas inmigrantes: modelos e ferramentas

IV.3. - Aspectos psicosociais da poboación migrante.

Tema V: Intervención con persoas migrantes en situación de maior vulnerabilidade

V.1. - Intervención con persoas en prostitución e/ou trata con fins de explotación sexual.

V.2. - Intervención con menores non acompañados.

V.3. - Intervención con mulleres que sofren ou sufriron violencia de xénero.

V.4. - Intervención con persoas migrantes con problemas de saúde, diversidade funcional, etc.

V.5. - Intervención con persoas refuxiadas no contexto actual.

Tema VI: A práctica do traballo social intercultural: diversidade cultural, interculturalidade e mediación intercultural.

VI.1. - Conceptos.

VI.2. - Modelos de xestión.

VI.3. - Diversidade cultural dende un marco interpretativo feminista.

VI.4. - Principios e premisas da práctica do traballo social intercultural.

VI.5. - Traballo social comunitario no eido das migracións e da interculturalidade.

VI.6. - Mediación intercultural.

Bibliografía básica e complementaria

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. (2015). *Código de extranjería*. Madrid: Administración General del Estado.

Escarbajal, A. (2009). *Educadores, Trabajadores Sociales e Interculturalidad*. Madrid: Dykinson.

Escarbajal, A. (2010). *Interculturalidad, Mediación y Trabajo Colaborativo*. Madrid: Narcea.

Essombra, M.A. (2012). *Inmigración e interculturalidad en la ciudad: principios ámbitos y condiciones para una acción comunitaria intercultural en perspectiva europea*. Barcelona: Graó.

Fundación ANAFE-CITE. (2008). *La intervención social con poblaciones inmigradas: Manual para profesionales de Servicios Sociales*. Recuperado de <http://www.navarra.es/NR/rdonlyres/0C35C220-5BE4-45F0-8FA5-8BA5743EFF94/109397/00Inmigracion2.pdf>

Galvín, I. e Franco, P. (1996). *Propuesta Metodológica para el Trabajo Social con Inmigrantes*. Madrid: Siglo XXI.

Malagón, J.L. e Sarasola, J.L. (Coord.). (2005). *Manual de atención social al inmigrante*. Córdoba: Almuzara.

Malgesini, G. e Giménez, C. (2000). *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad* (2ª ed.). Madrid: Catarata.

Raya, E.E. (2006). La práctica del trabajo social con población inmigrante en España: responsabilidad ético-política, limitaciones de la perspectiva metodologicista y aportaciones de los modelos de intervención en medio pluriétnico. *Acciones e investigaciones sociales, Extra 1* (22), 85-105.

Sánchez, J. e Franco, F. (2011). *Guía para Orientación Legal en Inmigración*. Valladolid: Lex Nova.

Salazar, O. (2017). *Autonomía, género y diversidad: itinerarios feministas para una democracia intercultural*. Valencia: Tirant humanidades.

Sue, D.W. (2013). *La práctica del trabajo social multicultural*. México: Editorial Limusa.

Vidal, F. e Charaf, M. (2011). *Los aeronautas: exclusión extrema e inmigración*. Madrid: UNE.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

Abarca, A.P., Alonso-Olea, B., La Cruz, J.M., Martín, I. e Vargas, M. (2011). *Inmigración y Extranjería: régimen jurídico básico* (5ª ed.). Madrid: Codex.

Accem. (2008). *Análisis de las Migraciones: España como "Emisor" y "Receptor de Inmigrantes"*. Madrid: Accem.

- Achotegui, J. (2002). *La Depresión de los Inmigrantes: Una Perspectiva Transcultural*. Barcelona: Ediciones Mayo.
- Castro, A. (2011). *Sos... Soy Inmigrante: el síndrome de Ulises*. Madrid: Pirámide.
- Catala, M. (Coord.). (2009). *Miradas y Voces de la Inmigración*. Barcelona: Montesinos Editor.
- Izquierdo, A. (2010). *Del suelo al arraigo: La inmigración en España durante la primera década del S. XXI*. A Coruña: Universidad de A Coruña.
- Izquierdo, A. e Wayne, A.C. (2012). *Política de Control Migratorio: Estudio Comparado de España y EE.UU.* Barcelona: Bellaterra.
- Livi, M. (2012). *Breve Historia de las Migraciones*. Madrid: Alianza Editorial.
- Marchioni, M. e Morín, M^a. Luz. (2014). *El Proyecto de Intervención Comunitaria Intercultural (ICI). Una experiencia avanzada en el terreno comunitario*. Recuperado de http://quadernsanimacio.net/ANTERIORES/veinte/index_htm_files/intervencion%20comunitaria.pdf
- Nahir, S. (2016). *Refugiados frente a la catástrofe humanitaria: una solución real*. Barcelona: Crítica.
- Solanes, A. e La Spina, E. (Eds.). (2014). *Políticas migratorias, Asilo y Derechos Humanos*. Valencia: Tirant lo Blanch.

Competencias

COMPETENCIAS XENÉRICAS:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.
- Desenvolver aptitudes para saber apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver.
- Coñecer e utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa e complementaria de conflitos en diversos ámbitos, tales como o familiar, escolar, comunitario e intercultural.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de traballo en equipo.
- Capacidade para as relacións interpersoais.

- Capacidade de recoñecemento á diversidade e a multiculturalidade.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de compromiso ético.
- Capacidade de aprendizaxe autónoma.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia presencial de clases expositivas, interactivas, tutoría en grupo reducido e o traballo persoal do alumnado. Preténdese que o alumnado, individual ou en equipo, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

A finalidade das clases expositivas é a explicación dos aspectos básicos de cada tema establecidos no programa, proporcionando a información necesaria que permita ao alumnado a aprendizaxe autónoma.

A docencia interactiva pretende que o alumnado, individual ou grupal, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos, traballo con textos ou datos, aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

Na tutoría presencial en grupo reducido, dinamízase, oríntase e supervísase o traballo autónomo do alumnado, ao tempo que permite facer o seguimento e orientación na realización de tarefas e actividades derivadas do desenvolvemento individual e colectivo da docencia expositiva e interactiva.

A través das tutorías individuais asesórase ao alumnado para o desenvolvemento das actividades propostas de realización autónoma e que supoñen un proceso de auto-aprendizaxe.

Poderán producirse cambios na metodoloxía da materia cando así sexa acordado entre a profesora e o alumnado e sempre que supoña unha mellora para a aprendizaxe.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia realízase mediante unha avaliación continua e a superación de exames

A avaliación mediante exames ten un peso do 60% sobre a cualificación global, polo que o peso da avaliación continua é do 40%.

É necesario alcanzar a cualificación mínima de Apto nos exames para poder sumarlle a puntuación pola avaliación continua. É necesario alcanzar como mínimo o 40% (1,6 puntos) da avaliación continua para poder facer a suma coa nota alcanzada no exame.

CONTIDO DA AVALIACIÓN CONTINUA E PUNTUACIÓN MÁXIMA: (4 PTOS)

- Asistencia ás clases: 1 pto. (Clases expositivas: 0,5 e clases interactivas: 0,5)
- Tarefas prácticas: 3ptos.

Na Guía da Materia que se entrega ao comezo das clases especificaranse as actividades previstas a realizar, as pautas e a puntuación para cada unha delas.

No caso de non asistir a clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas, coa elaboración de traballos e exercicios encomendados pola profesora. No momento en que se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que proceda a realización dunha actividade con puntuación. Dende a data de resolución da falta o faltas xustificadas o alumnado ten un prazo de 10 días hábiles para entregar a tarefa ou tarefas.

PERSOAS CON DISPENSA DE ASISTENCIA

O alumnado que teña concedida a dispensa de asistencia seguirá a seguinte modalidade de avaliación:

- Exame: 60%.
- Avaliación continua: 40%.

As actividades de dispensa de asistencia colgaranse na web da EUTS (www.euts.es), no apartado da materia de Traballo Social, Procesos Migratorios e Diversidade Cultural, en concreto, no espazo destinado á dispensa de asistencia. Neste espazo colgaranse a maiores os pautas de entrega de traballos, as puntuacións e os prazos estipulados para a entrega das tarefas. As

actividades obrigatorias que se entreguen fora do prazo estipulado, terán unha penalización se a entrega se realiza nos 3 días hábiles seguintes. A partir do cuarto día a actividade non será nin avaliada, nin puntuada.

O alumnado poderá optar ao mesmo formato de exame que as persoas que se acollen á modalidade presencial, sempre e cando superasen o 40% das actividades de dispensa de asistencia (1,6 puntos). Excepcionalmente, logo de comunicación coa docente, poderase realizar un exame específico para esta modalidade, que versará sobre os contidos teóricos e sobre contidos prácticos relacionados con exercicios elaborados na modalidade de dispensa de asistencia.

O alumnado con dispensa de asistencia terá que contactar coa docente, por correo electrónico, telefonicamente ou presencialmente, nun prazo non superior a 10 días naturais desde a data da publicación da acta na que se recoñece dita concesión.

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir as clases e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios e traballos de análise de textos seleccionados que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada coa profesora.

Poderán producirse cambios no sistema de avaliación cando así sexa acordado entre a profesora e o alumnado, e sempre que supoña unha mellora para a aprendizaxe.

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

- A recuperación do exame realizarase nas datas oficialmente establecidas.
- Os traballos realizados nas clases, só poderanse recuperar cando as faltas estean xustificadas.
- As persoas que non entregasen as actividades de dispensa de asistencia nos prazos establecidos, non poderán recuperalos na primeira convocatoria. Poderán optar a presentalos na convocatoria de xullo.

Tempo de estudo e traballo persoal

Traballo persoal do alumnado:

- Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas.
- Exercicios: 15 horas.
- Lectura de textos: 10 horas.
- Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas.
- Outras tarefas propostas: 4 horas.
- TOTAL: 99 horas.

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia ás clases é clave para que o alumnado poida ir construíndo o corpo teórico da materia que en todo momento orienta a aprendizaxe práctica.

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para situar ao alumno/a en contextos profesionais.

Recoméndase ao alumnado que no desenvolvemento temporal da materia manteña un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder afondar nas parcelas de maior interese para o alumnado.

Recoméndase a lectura da guía da materia, que se subirá á web da EUTS (www.euts.es) ao inicio do cuadrimestre.

Observacións

Debido ao límite de palabras no espazo destinado á bibliografía básica e complementaria infórmase que será ampliada na guía da materia.

Observacións

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesor: Luis Barreiro Carballal

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer os elementos do funcionamento das organizacións de iniciativa social e os diferentes enfoques de xestión, liderado e calidade nas mesmas.
- Adquirir destrezas de xestión do traballo en equipo, de programación do traballo e colaboración interprofesional e interinstitucional.
- Adquirir capacidades de participación e xestión de entidades de iniciativa social.
- Coñecer e ser capaz de xestionar as formas de participación cidadá.
- Ser capaz de deseñar e implementar proxectos de intervención dende o traballo social no ámbito da iniciativa social.
- Proporcionar ao alumnado coñecementos teórico-prácticos sobre o funcionamento da iniciativa social en relación aos servizos sociais.
- Afondar no sobre a organización do voluntariado.
- Promover no alumnado (atendendo ao seu futuro profesional) capacidades necesarias para contribuír ao desenvolvemento dunha organización de iniciativa social.

Contidos

1. Evolución e situación actual da Iniciativa Social

As orixes históricas das organizacións non lucrativas

Xénese e desenvolvemento do concepto de Terceiro Sector

Teorías que xustifican o desenvolvemento do Terceiro Sector

Principios reitores das organizacións de iniciativa social

Sociedade civil e Terceiro Sector

Concepto de ONG

O debate sobre a caridade e a filantropía

O intrusismo: falsas ONGs e outras herbas.

Cara ao futuro: os retos do Terceiro Sector

2. As asociacións

Rousseau e a lei Le Chapelier: as sombras da ilustración.

De la Constitución de Cádiz á lei franquista de 1964.

Lei orgánica 1/2002, do 22 de marzo, reguladora do dereito de asociación.

Como crear unha asociación?

3. As fundacións.

Regulación xurídica estatal e autonómica:

Lei 50/2002 de Fundacións

Lei 12/2006, de fundacións de interese galego.

Como crear unha fundación?

4. O voluntariado

A irrupción do voluntariado a finais do século XX. O caso español.

Os modelos ideolóxicos e o voluntariado.

O asociacionismo voluntario español en cifras

Lei estatal 6/1996, do 15 de xaneiro, do voluntariado

Lei 10/2011, do 28 de novembro, de acción voluntaria de Galicia.

Os códigos de conduta das organizacións de voluntariado

A xestión do voluntariado dentro das organizacións de iniciativa social

O voluntariado no sector gobernamental. O servizo civil do artigo 30.3 da constitución española.

5. O/a traballador/a social e a Iniciativa Social.

Funcións do/a traballador/a social.

As relacións do/a traballador/a social coas entidades de iniciativa social.

Bibliografía básica e complementaria

Alemán, C. e García, M. (1999). *Fundamentos de Bienestar Social*. Valencia: Tirant lo Blanch.

Álberich, T. (2002). *Guía fácil de asociaciones. Manual de gestión*. Madrid: Dykinson, S.L.

Álvarez de Mon, S. e Martínez, J. L. (1998). *El Tercer Sector: Retos y propuestas para el próximo Milenio*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Casado, D. (1989). *Las Organizaciones Voluntarias y la Intervención Social*. Madrid: Acebo.

Casado, D. (1991). *Coordinación de la acción voluntaria*. Madrid: Acebo.

Chacón, F. e Vecina, M. L. (2002). *Gestión del voluntariado*. Madrid: Síntesis.

Fundación LaCaixa (2007). *Buenas prácticas en la gestión del voluntariado*. Barcelona: Autor.

García, J. (2001). *Manual del voluntario*. Madrid: Solidarios para el Desarrollo.

García, J. (1996). El Tercer Sector. *Documentación Social*, 103, 11-35.

Gutiérrez, A. (1997). Estado, Mercado y Sociedad Civil. *Boletín de Estudios y Documentación*, 6.

Herrera, M. (1997). Tercer Sector y sociedad compleja. Debate teórico. *Revista del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales*, 5.

Izquierda, J. L. (2011). *Voluntariado y Tercer Sector: Cultura, participación cívica y organizaciones solidarias*. Madrid: Tecnos.

López-Cabanas, M. e Chacón, F. (1997). *Intervención psicosocial y servicios sociales: Un enfoque participativo*. Madrid: Síntesis.

Lorenzo, R. (1996). Las fundaciones y el sector no lucrativo. *Documentación Social*, 103, 217-227.

Madrid, A. (2001). *La Institución del voluntariado*. Madrid: Trota.

Martínez, M. I. (2000). *Empleo y trabajo voluntario En las ONG de acción social*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales y Fundación Tomillo.

Montagut, T. (2003). *Voluntariado, la lógica de la ciudadanía*. Barcelona: Ariel.

Pérez-Díaz, V. e López, J. (2003). *El Tercer Sector de Acción Social en España*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Reichman, J. e Fernández, F. (1994). *Redes que dan libertad*. Barcelona: Paidós.

Ruiz, J. I. (2001). El voluntariado en España. *Documentación Social*, 122, 67-83.

Subirat, J. (2001). Sociedad Civil y voluntariado: Responsabilidades colectivas y valores públicos en España. *Documentación Social*, 122, 41-66.

Tavazza, L. (1995). *El nuevo rol del voluntariado social*. Madrid: Lumen.

Competencias

Competencias xenéricas

Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.

Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.

Competencias específicas

Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.

Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.

Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.

Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.

Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar a finalización da intervención.

Desenvolver habilidades para defender ás persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome si a situación requíreo.

Saber preparar e participar nas reunións de toma de decisións ao obxecto de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades.

Desenvolver aptitudes para traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinarios e multiorganizacionais co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtiva os posibles desacordos existentes.

Adquirir habilidades para participar na xestión e dirección de entidades de benestar social.

Competencias transversais

Capacidade de análise e síntese

Capacidade de comunicación oral e escrita

Capacidade de razoamento crítico

Capacidade de compromiso ético

Capacidade de aprendizaxe autónoma

Capacidade de liderado

Capacidade de iniciativa e espírito emprendedor

Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

O profesor encargado da materia deseñará un itinerario formativo que permita ao alumnado coñecer a evolución histórica da iniciativa social, os seus fundamentos legislativos, os principios e valores que a rexen así como as mais relevantes realizacións neste eido. Con este gallo organizarase a aula en diversos grupos de traballo.

Igualmente o profesor orientará ao alumnado nas referencias documentais a empregar para realizar os diversos traballos propios da asignatura. En sesións monográficas o alumnado exporá ante os compañeiros, o contido de tódalas tarefas encomendadas; as intervencións serán avaliadas continuamente.

Ademais das tarefas encomendadas polo profesor, cada grupo creará e organizará, desde unha realidade ficticia, unha entidade de Iniciativa Social prestadora de Servizos Sociais que será presentada a través de un traballo por escrito e exposta ante tódolos compañeiros.

No último período do cuadrimestre realizaranse sesións de tutorías presenciais en grupos reducidos.

Realizaranse visitas pedagóxicas a diversas entidades de iniciativa social da zona, preferentemente a aquelas máis emblemáticas nas diversas áreas de intervención.

A participación presencial activa do/a alumno/a na aula considérase obrigatoria para o axeitado desenvolvemento da materia.

Sistema de avaliación

O sistema de avaliación calcúlase sobre 50 ptos e terá tres eixos:

1º) Unha proba teórico práctica ó remate do cuadrimestre sobre os aspectos máis relevantes da evolución histórica da iniciativa social, os seus fundamentos lexislativos, os principios e valores que a rexen así como as máis relevantes realizacións neste eido. Constará de 10 preguntas cortas (10 ptos.), un caso práctico (10 ptos.) e un tema a desenvolver a elixir entre dous (10 ptos.). Total 30 ptos.

2º) Cada grupo de alumnos/as creará e organizará, dende unha realidade ficticia, unha entidade de Iniciativa Social prestadora de Servizos Sociais que será presentada a través dun traballo por escrito e exposto ante toda a aula. (10 ptos.)

3º) Valoración do traballo realizado polo/a alumno/a (10 ptos.); a intervención do/a alumno/a é avaliada en cada sesión atendendo a parámetros tales como:

Calidade na realización da tarefa asumida: 7 ptos. máximo

Calidade na exposición da tarefa asumida: 3 ptos. máximo

Polo tanto o peso da proba escrita é do 60% e o da avaliación continua é o 40%.

Ao alumnado ao que se lle conceda a dispensa de asistencia deberá acordar co profesor un traballo. De igual modo, o alumnado que teña xustificada a súa ausencia a unha aula interactiva deberá falar co profesor para poder desenvolver unha tarefa substitutiva á realizada durante a mesma.

Tempo de estudo e traballo persoal

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas

Lectura de textos: 10 horas

Elaboración de traballos, visualización de material: 24 horas

TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

A asistencia e a participación nas sesións temáticas presenciais constitúen un dos referentes para que o alumnado de maneira autónoma poida assimilar corpo teórico da materia que en todo momento orientará a aprendizaxe práctica.

Observacións

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

G3171442 – Servizos Sociais e Novas Tecnoloxías (O Contexto Institucional do Traballo Social) - Curso 2019/2020 - *sen docencia – matriculable só alumnado repetidor*

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso - *Sen docencia – Matrícula só repetidores*

Titora: Mª Jesús Castro Neo

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer e ser capaz de xestionar as tecnoloxías da comunicación e da información no contexto dos servizos sociais.
- Ser capaz de incorporar os recursos das TIC's no desenvolvemento profesional dos/as traballadores/as sociais.
- Ser capaz de aplicar as TIC's nos métodos e técnicas de planificación, avaliación e xestión da calidade nos servizos sociais.

Contidos

- I.- A sociedade da información e as tecnoloxías da información e a comunicación
- II.- Conceptos, ferramentas e recursos informáticos
- III.- O entorno dixital: o recurso virtual en Servizos Sociais
- IV.- Programas específicos para os Servizos Sociais
- V.- As TIC's e o tratamento de datos persoais

Bibliografía básica e complementaria

- Cuffi, T. (2003). *Manual imprescindible Microsoft Office XP, versión 2002*. Madrid: Anaya.
- Lovillo, A. e Herrera, J.M. (2004). *Office 2003. Un conjunto excelente de herramientas digitales*. Madrid: Anaya.
- Madruga, J. (2004). *Internet*. Madrid: Anaya.
- Mayer, M. e Baber, R. (1999). *Introducción a la informática (Manual visual)*. Madrid: Bélenguer.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. (2015). *SIUSS V5. Manual de aplicación informática*. Madrid: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
- Peña, J. e Vidal, M.C. (2004). *Introducción a la informática. Iniciación y referencia*. México: McGraw Hill.
- Prieto, A. e Prieto, B. (2005). *Conceptos de Informática*. México: McGraw Hill.
- Pulido, M.C. e Tamayo, F.R. (2002). *Manual imprescindible de Windows XP*. Madrid: Anaya.
- Sánchez, J.I. e Gallud, J.A. (2004). *Internet. Iniciación y referencia*. México: McGraw Hill.
- Usátegui, J.M. e Zapater, C.E. (1990). *Introducción a la informática*. Madrid: Paraninfo.
- Xunta de Galicia. (2015). *Manual técnico do cuarto nivel do Sistema de Información de Usuarios de Servizos Sociais*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia.
- <http://www.fnmt.es>
- <http://www.cert.fnmt.es>

Competencias

Competencias xerais:

- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios
- Ter desenvolvido as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do

Traballo Social cun alto grao de autonomía

Competencias específicas:

- Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise y síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de aplicación dos coñecementos de informática
- Capacidade de motivación pola calidade
- Capacidade de aprendizaxe autónomo
- Capacidade de razoamento crítico

Metodoloxía da ensinanza

Materia impartida no curso anterior 2017-18, e para os cursos 2018-19 e 2019-2020 ofertada sen docencia, para o alumnado que estivo matriculado no curso 2017-2018.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia contempla a realización dun exame final escrito e unha avaliación continua.

Tempo de estudo e traballo persoal

Traballo persoal do alumno/a:

- Estudo autónomo individual ou en grupo: 40 horas
- Exercicios: 30 horas
- Lectura de textos: 10 horas
- Elaboración de traballos: 15 horas
- Outras tarefas propostas: 4 horas

Total 99 horas

Observacións

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>

G3171446 – Tecnoloxías da Información e a Comunicación en Servizos Sociais (O Contexto Institucional do Traballo Social) - Curso 2019/2020

– *sen docencia – matriculable só alumnado repetidor*

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso - *Sen docencia – Matrícula só repetidores*

Titora: Mª Jesús Castro Neo

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer e ser capaz de xestionar as tecnoloxías da comunicación e da información no contexto dos servizos sociais.
- Ser capaz de incorporar os recursos das TIC's no desenvolvemento profesional dos/as traballadores/as sociais.
- Ser capaz de aplicar as TIC's nos métodos e técnicas de planificación, avaliación e xestión da calidade nos servizos sociais.

Contidos

- I.- A sociedade da información e as tecnoloxías da información e a comunicación
- II.- Conceptos, ferramentas e recursos informáticos
- III.- O entorno dixital: o recurso virtual en Servizos Sociais
- IV.- Programas específicos para os Servizos Sociais
- V.- As TIC's e o tratamento de datos persoais

Bibliografía básica e complementaria

- Cuffi, T. (2003). *Manual imprescindible Microsoft Office XP, versión 2002*. Madrid: Anaya.
- Lovillo, A. e Herrera, J.M. (2004). *Office 2003. Un conjunto excelente de herramientas digitales*. Madrid: Anaya.
- Madruga, J. (2004). *Internet*. Madrid: Anaya.
- Mayer, M. e Baber, R. (1999). *Introducción a la informática (Manual visual)*. Madrid: Bélenguer.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. (2015). *SIUSS V5. Manual de aplicación informática*. Madrid: Autor.
- Peña, J. e Vidal, M.C. (2004). *Introducción a la informática. Iniciación y referencia*. México: McGraw Hill.
- Prieto, A. e Prieto, B. (2005). *Conceptos de Informática*. México: McGraw Hill.
- Pulido, M.C. e Tamayo, F.R. (2002). *Manual imprescindible de Windows XP*. Madrid: Anaya.
- Sánchez, J.I. e Gallud, J.A. (2004). *Internet. Iniciación y referencia*. México: McGraw Hill.
- Usátegui, J.M. e Zapater, C.E. (1990). *Introducción a la informática*. Madrid: Paraninfo.
- Xunta de Galicia. (2015). *Manual técnico do cuarto nivel do Sistema de Información de Usuarios de Servizos Sociais*. Santiago de Compostela: Autor.
- Real Casa de la Moneda. (2018). *Documentos de identificación*. Recuperado de <http://www.fnmt.es/identificacion>.
- CERES. (2018). *Certificados*. Recuperado de <https://www.cert.fnmt.es/certificados>.

Competencias

Competencias xerais:

- Saber aplicar estes coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atixen ao Traballo Social,
- facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios
- Ter desenvolvido as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social cun alto grao de autonomía

Competencias específicas:

- Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise y síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de aplicación dos coñecementos de informática
- Capacidade de motivación pola calidade
- Capacidade de aprendizaxe autónomo
- Capacidade de razoamento crítico

Metodoloxía da ensinanza

Materia impartida no curso anterior 2018-19, e para o curso 2019-2020 ofertada sen docencia, para o alumnado que estivo matriculado no curso 2018-2019.

Sistema de avaliación

A avaliación da materia contempla a realización dun exame final escrito e unha avaliación continua.

Tempo de estudo e traballo persoal

Traballo persoal do alumno/a:

- Estudo autónomo individual ou en grupo: 40 horas
- Exercicios: 30 horas
- Lectura de textos: 10 horas
- Elaboración de traballos: 15 horas
- Outras tarefas propostas: 4 horas

Total 99 horas

Observacións

De conformidade co Acordo do Consello de Goberno do 22 de abril de 2020 polo que se regula o réxime especial de avaliación do curso 2019-2020 como consecuencia da suspensión da docencia presencial pola COVID-19, no caso da segunda oportunidade de avaliación deberá procederse como segue:

Dado que a actividade docente das materias do primeiro cuadrimestre, e a súa avaliación en primeira oportunidade, se desenvolveu con normalidade, cómpre respectar o establecido nos seus programas e guías docentes para a ponderación da proba final da segunda oportunidade. Non obstante, os exames finais presenciais deberán ser substituídos por probas finais telemáticas; estas probas poderán ser tanto de carácter síncrono como asíncrono.

Ligazón ao Acordo: <http://hdl.handle.net/10347/21667>